

Upravništvo: Ljubljana, Knačjeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutro“ — Na-
ročja se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po razmaš-
teli dostavljena Din 5.- mesečno.

Uredništvo:
Ljubljana: Knačjeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

PRIČETEK PODROBNE PRORAČUNSKE RAZPRAVE

Na včerajšnji seji je Narodna skupščina odobrila proračuna vrhovne državne uprave in ministrstva pravde

Beograd, 4. marca. r. V Narodni skupščini se je pričela danes podrobna razprava o proračunih posameznih ministrstev. Danes sta bila na dnevnem redu proračun vrhovne državne uprave in proračun ministrstva pravde. Proračun vrhovne državne uprave, ki obsega med drugim kredite za vladarski dom, za Narodno predstavništvo in predsedstvo vlade, je bil na manifestanten način sprejet z aplaudiranjem. V razpravi o proračunu ministrstva pravde je skušala opozicija

onemogočiti razpravo, kar je povzročilo v zbornici nove viharje. Naposled pa je bil tudi proračun ministrstva pravde sprejet z veliko večino. V parlamentarnih krogih najstrožje obsojajo opozicijo, ki skuša že ves čas skupščinske razprave ovirati uspešno delo. Pojavile so se že zahteve po primerni izpremembi skupščinskega poslovnika, da bi se onemogočilo tako početje, ki spominja na metode v nekdanjih strankarskih borbah.

zahteval najenergičnejše preganjanje komunistov in predlagal, naj se odredi, da bodo gostilne zaprte od sobote preko nedelje do ponedeljka.

Ob koncu debate je minister pravde g. Boža Maksimović odgovoril na iznešeno kritiko ter zavrnil zlasti odločno napade opozicije. Glede zahteve opozicijskega poslanca dr. Metikoša, naj se vsem političnim kaznjencem prizna custodio honesta, je g. minister izjavil, da to ni njegova stvar, marveč stvar sodišča, ki pri izreku sodbe vsakokrat ugotovi ali gre za politično dejanje in prizna custodio honesto. Naravno pa je, da se teroristom in atentatorjem take olajšave ne morejo priznati. Vendar pa bo to vprašanje še posebej proučil in po potrebi stvil primerne predloge.

Pri glasovanju je bil proračun ministrstva pravde z veliko večino odobren. Seja je bila nato ob 14.13 končana.

Prihodnja seja bo jutri dopolnena. Na dnevnem redu sta proračuna prosvetnega in notranjega ministrstva.

Vrhovna državna uprava

Proračun je bil po kratki debati soglasno sprejet

Po otvoritvi seje, ki ji je predsedoval podpredsednik g. dr. Hasanbegović, je Narodna skupščina po rešitvi nekaterih tekočih zadev takoj prešla na dnevni red. Prvi je prišel na vrsto proračun vrhovne državne uprave.

V imenu vlade je glede tega proračunskega poglavja podal daljši ekspoziciji finančni minister dr. Djordjević, ki je ugotovil, da se je tudi v proračunu izdatkov za vrhovno državno upravo izvedlo znatno znižanje, in sicer za 1.781.610 Din. Najbolj so bili znižani izdatki za Narodno predstavništvo, kjer znaša znižanje skoraj milijon dinarjev. Proračun vrhovne državne uprave obsega izdatke za naslednje ustanove: kraljevski dom, Narodno predstavništvo, predsedništvo ministrskega sveta, državni svet, glavno kontrolo, civilni dom Nj. Vel. kralja in pisarno kraljevskih redov. Proračun vrhovne državne uprave znaša 149.781.613 Din, največji del izdatkov pa odpade na Narodno predstavništvo in na predsedništvo ministrskega sveta. Minister je ponovno poudaril, da so bile izvršene znatne kompresije v tem proračunu, ter je ob zaključku pozval Narodno skupščino, naj sprejme, kakor je že njena tradicija, proračun o vrhovni državni upravi.

V zaščito državnega uradništva

V debatu je prvi posegel poslanec dr. Vekoslav Miletić (JNS). V svojem govoru se je zavaljal za državno uradništvo, ki je bilo v načelni debati na splošno napadeno, češ, da take obtožbe niso bile upravičene. Treba je razlikovati med uradnikom in uradnikom. Naše uradništvo se zaveda svoje dolžnosti, še prav posebno danes, ko vidi težke gospodarske in socialne razmere. Če pa se je vgnezdilo med uradništvom kako zlo, ga je treba odstraniti, ne pa zaradi njega obsojati ves uradniški stan. Država mora jamčiti uradništvu minimum za njegovo eksistenco. Če je ta eksistenčni minimum uradniku zagotovljen, bo vsakdo nedvomno vestno izpolnjeval svoje dolžnosti. Če pa kljub temu ne bi vršil pošteno svoje naloge, je potrebno, da se enostavno pozene na ulico.

V drugem delu svojega govora je poslanec dr. Miletić pozival predsednika ministrskega sveta, naj za vsako ceno poskrbi za prebivalstvo v okolici Zadra, ki je gospodarsko vezano na to italijansko mesto. V sedanjih razmerah pa je docela odrezano od mesta, zaradi česar se je položaj okolškega prebivalstva še mnogo bolj poslabšal, kakor se je drugod zaradi splošne krize.

Dva kritika

Posl. Ignjat Stefanović (JNS) je v svojem govoru ostro kritiziral Centralni presbijo in njegovo delo. Načelno sicer ni proti tej ustanovi, obsoja pa, da mnogi uradniki nikakor ne delajo ter si docela

Zahteva po samoupravnih zakonih

Nato je govoril posl. Dušan Ivančević (JNS), ki je zahteval izpremembo skupščinskega poslovnika v tem smislu, da se v plenumu ne bi smeli sprejemati amandmani, ako niso o njih razpravljali pristojni merodajni odbori, odnosno finančni odbor. Izrazil je upanje, da bo vlada čimprej predložila Narodnemu predstavništvu zakon o mestnih občinah, o banovinskih samoupravah ter o reviziji uradniškega zakona. Ob koncu je ostro obsojal nastopanje opozicije in zavrnil njene očitke na račun večine. Zavrnil je še posebej napade na bivše pristaje SDS, je govornik naglasil, da so bili vedno poborniki jugoslovenske misli in da so se takoj odrekli svojemu nekdanjemu sefu, čim je zašel na stranska pota. Naj stori tako tudi gospoda iz opozicije in se odreče svojim bivšim političnim voditeljem. Stare stranke in stare politične razmere so likvidirane, kar naj si gospodje zapomnijo in uvažujejo.

Posl. Dragutin Perko je govoril o razmerah svojega sreza in ob koncu izjavil, da bo glasoval za proračun.

Narodni poslanec Matej Maceković (JNS) se je bavil zlasti z razmerami v Medijemurju in položajem dvolastnikov ter zahteval, naj se to vprašanje nemudoma uredi.

Zadnji govornik v podrobni debati o vrhovni državni upravi je bil narodni poslanec Omer Kajmaković (JNS), ki se je zlasti toplo zavzemal za Centralni presbijo, opozarjal na važno vlogo te ustanove v pogledu propagande doma in v inozemstvu ter izjavil, da bi bilo v interesu države, če bi se krediti za to ustanovo zvišali.

Ko je predsednik odredil glasovanje o proračunu vrhovne državne uprave, so narodni poslanci brez izjeme vzklicali, da je glasovanje nepotrebno ter da sprejmejo ta proračun z aplaudiranjem.

Ministrstvo pravde

Ekspozice ministra g. Bože Maksimovića — Nadaljevanje dela za izenačenje zakonodaje

Nato je sledila razprava o proračunu ministrstva pravde. V teku razprave je prišlo do hudih prepričev med poslanci večine in opozicije.

Ekspozice

ministra Maksimovića

Razpravo je otvoril s daljšim ekspozicijem minister pravde g. Boža Maksimović, ki je naglasil, da je tudi proračun tega resora znatno znižan, kljub temu pa so zagotovljeni vsi potrebni krediti, da se izvrši definitivna organizacija v smislu novih sodnih zakonov tudi tam, kjer doslej še ni izvršena. Ker bo potrebna ponekod nova teritorialna razdelitev področij posameznih sodišč, vsebuje finančni zakon potrebno pooblastilo, da more to razdelitev izvršiti z uredbo, ker bi bil sicer za to potreben nov zakon.

Izgotovljeni ali pripravljeni novi zakoni

Govorec o zakonodajnem delu svojega resora je minister naglasil, da je to delo v glavnem že pri kraju. Navajajoč serijo zakonov, ki so bili izdani v teku preteklega leta, je izjavil, da so nastale težkoče zaradi pomanjkanja kreditov za strokovne komisije. Je sicer načelno proti posebnim honorarjem za uradnike, toda sestava strokovnih zakonov je velevažno delo, ki zahteva ogromen trud, in je zato primerno, da se primerno nagradi. Še v teku tega zasedanja bo predložil Narodnemu predstavništvu zakon o fidejkomisih

in zakon o izvensodnem postopku, katerih definitivna redakcija je že končana, prav tako pa je že v zaključni sestavi trgovski zakon, ki je bil predložen zainteresiranim krogom v strokovno oceno. Prav tako je že dovršen načrt trgovsko-pomorskega zakona. Tudi državljanski zakonik je že v tisku in bo razposlan strokovnjakom širom vse države, tako da bo čim širši krog mogel izraziti svoje mnenje. Prav tako je že pripravljeno gradivo za novo k zakon o prisilni poravnavi izvenstečajca. Končno je v tem pogledu podprtalo uspešno delo na sestavi zakonskega načrta, ki bo omogočal čim uspešnejše zatiranje korupcije.

Ob koncu svojega ekspoziceja je minister pravde odločno zavrnil vse očitke opozicije na račun sodstva in njihovo demagoško potvarjanje dejstev. Naglasil je, da je naše sodstvo na višku svoje naloge in da se mu ne more ničesar očitati. Če pa so se kje zgodile nepravilnosti, kar se dogaja tudi v vsaki drugi državi, so bile takoj odstranjene in krivci pozvani na odgovor. Proti vsem onim narodnim poslancom, ki bodo še nadalje neupravičeno klevetali naše sodstvo in sodnike, bo zahteval sodno postopanje, kajti za klevete tudi poslanska imuniteta ne šteti.

V debati so nato govorili Milan Grba, Alojzij Pavlič, dr. Milan Metikoš, Milivoj Isaković, Dušan Marijan, Josip Stazić, Tomo Smiljanić, Vojko Kurtović, Pero Grujić, Sergije Urukalo, Jovan Misirlić. Narodni poslanec Alojzij Pavlič je med drugim

Bolgarski kralj v Beogradu

Beograd, 4. marca. p. Na povratku iz inozemstva je danes potoval skozi Beograd bolgarski kralj Boris. Na postaji se je zbral mnogo novinarjev, bolgarskega kralja pa ta prišla pozdravit bolgarski in belgijski poslanik. Kralj se je z njima razgovarjal v čakalnici. Pozdravil je tudi novinarje. Ob 8.05 se je odpravil dalje proti Sofiji.

Sofija, 4. marca. p. Popoldne ob 17. uri se je vrnil v Sofijo bolgarski kralj Boris. Na postaji so ga pričakovali kraljica Ivana, knežinja Evdoksija, ministrski predsednik Mušanov in belgijski poslanik.

Masarykova proslava v Beogradu

Beograd, 4. marca. p. Vodstvo zveze Jugoslovensko-čehoslovaskih lig in Jugoslovensko-čehoslovaska liga v Beogradu sta danes svečano proslavili 84. rojstni dan prezidenta čehoslovanske republike dr. Tomaza Masaryka. Svečano proslavo je otvoril predsednik beogradske lige g. Momčilo Milošević. Prezidentu Masaryku so bile odposlane brzojavne čestitke. Slavnostni govorniki so bili predsednik Narodne skupščine dr. Kosta Kumandur, čehoslovaski poslanik Paul Welner in podpredsednik beogradske občine Dobra Bogdanović. Akademski pevski zbor »Obiličje« in na proslavi zapel jugoslovensko in čehoslovasko himno. Proslave se je udeležilo tudi mnogo članov našega parlamenta.

Anketa o brezposelnosti

Beograd, 4. marca. p. Tu so dva dni zborovali zastopniki Delavskih zbornic in razpravljali o vprašanju nezaposlenosti. Po dolgi debati, v kateri se je oglašil k besedi med drugimi tudi g. Juvan, član uprave ljubljanske Delavske zbornice, je bila ob zaključku sprejeta resolucija, v koji se zahteva, naj se v svrhu zmanjšanja nezaposlenosti v vseh strokah, zlasti pa v gradbeni stroki, točno izvajajo določila zakona glede delovnega časa. V svrhu zaštite delavca naj se prepove vsako delo preko zakonito določenega urnika in poveča kontrola. Onemogoči naj se dvojna zaposlitev in zaposlitev vpokojencev ter drugih oseb, ki jim je zajamčen eksistenčni minimum. S strogim izvajanjem določil o obveznem šolanju do dopolnjenega 16. leta naj se prepreči zaposlitev otrok in mladine. Uvede naj se čimprej zavarovanje za starost in onemoglost. Po potrebi naj se zniža delovni čas pod zakonsko normalo. V svrhu pozitivne gradbene delavnosti naj se napove odločna borba cementnemu kartelu. Končno zahteva resolucija uvedbo obveznega zavarovanja delavcev za primer brezposelnosti in rezerviranje kreditov centralne uprave za posredovanje dela v taki višini, kakor jih potrebujejo javne borze dela. Tudi občine naj upoštevajo v svojih proračunih primerne kredite za pobijanje nezaposlenosti in naj v to svrhu uvedejo po potrebi posebne davke.

Izenačenje sindikalnih organizacij na Madžarskem

Budimpešta, 4. marca. č. Madžarska vlada namerava v kratkem reorganizirati delavske sindikalne organizacije. Doslej so bili delavci v sindikalnem pogledu ločeni v dva tabora, socialno-demokratskega in krščansko-socialnega. Vlada namerava sedaj predložiti parlamentu zakonski načrt o ustanovitvi nacionalne centrale za delo, ki bi se delila v več sekcij in reševala vsa gospodarska, industrijska, trgovska in intelektualna sindikalna vprašanja. Vlada pričakuje, da se bodo v novi nacionalni sindikalni organizaciji zbrali delavci tudi iz obeh dosedanjih sindikalnih zvez. Dosedanji sindikati rabijo svoja sredstva predvsem za svoje strankarske namene. Nova delovna centrala bo imela polslužben značaj in bo vsa svoja sredstva uporabljala predvsem za sindikalne zadeve. V političnih krogih pripisujejo tem nameram vlade poseben pomen. Po uničenju socialne demokracije v Avstriji se tudi tam pripravljajo na združitve sindikalnih organizacij. Zanimivo je, da skušajo tako v Avstriji kakor na Madžarskem postaviti sindikalizem na enake osnove, na kakršnih slonijo sindikalne organizacije v Italiji.

Občni zbor Narodne banke

Ostra kritika poslovanja dosedanje uprave — Izvolitev celotne nove uprave

Beograd, 4. marca. p. V veliki dvorani Narodne banke se je vršil danes XIV. redni letni občni zbor delničarjev tega zavoda. Otvoril in vodil ga je guverner Ignjat Bajloni, ki je ugotovil, da je bil občni zbor sklican o pravem času in v skladu z zakonom ter da je prisotnih 320 delničarjev s 37.422 delnicami in 2549 glasovi.

Guverner Narodne banke je nato sporočil, da je letošnje leto za Narodno banko jubilejno, ker je poteklo 50 let, odkar se je vršil prvi zbor delničarjev in sta bila izvoljena prvi upravni odbor in prvi guverner. Nato je poročal o sporazumu, ki je bil sklenjen med Narodno banko in koncernom Dragiča Matejića. Na vse nepremičnine koncerna so bile postavljene hipoteke, da se zavaruje njegov dolg, ki znaša 92.300.000 Din. V določenem roku bodo dolžniki izročili upnikom neka podjetja v vrednosti 36.094.000 Din, za ostalih 56.300.000 Din pa bodo jamčila ostala podjetja tega koncerna, med njimi tudi neki rudnik. Sporazum je bil dosežen tako, da plačajo dolžniki 80% vseh svojih dolgov. Upniki se odločijo ostalim 20% svojih terjatev, obrestim in stroškom za intabulacije, tako da znaša izguba Narodne banke 18.676.000 Din. Ustanovljen je bil odbor, v katerem so zastopniki upnikov, in ki ima obsežna pooblastila glede kontrole nad delovanjem zadolženih podjetij.

Ker sta bili poročili upravnega in nadzornega odbora že prej razdeljeni med prisotne, so se takoj pričela debata o poslovanju Narodne banke, ki jo je otvoril državni svetnik v pokolu Ilija Djukanović, ki je v obširnem govoru razpravljal o bilanci in ostro kritiziral delovanje upravnega odbora. Ugotovil je, da ima banka mnogo dvomljivih terjatev. Te terjatve znašajo več kakor eno tretjino vplačane glavнице. Upoštevati je treba, da je zavod v zadnjih dveh letih izgubil pri 180 milijonih vplačane glavnice celih 108 milijonov dinarjev. Izrazil je velik pesimizem glede na poslovanje zavoda v prihodnjem in naslednjih letih. Posebej je poudaril, da so člani upravnega odbora, ki so podali ostavko, v času svojega poslovanja odobrili izredno veliko vsoto, namreč 53 milijonov dinarjev kot posojila, ki so se sedaj spremenila v zelo dvomljive terjatve.

Tudi delničar Arsa Stamenković je ostro kritiziral poslovanje zavoda ter je med drugim ironično izjavil, da bi bilo treba zainteresirati za delo dosedanje upravnega odbora tudi državnega tožila. Naslednji govornik, bančni ravnatelj Nikola Stanarević je zahteval razna pojasnila. V svojem govoru je poudaril, da je ena izmed

glavnih dolžnosti Narodne banke, da poskrbi, da kroži denar in da se ne immobilizira na način, ki nikomur ne daje nikake koristi. V svoji kritiki sanacijske politike je med drugim omenil, da je bila za načrt o sanacijski politiki imenovana komisija, ki je poročila o svojem delovanju tudi predložila pristojnemu ministrstvu, pa se sedaj za ta načrt nihče več ne zmeni. G. Stanarević je kritiziral tudi personalne izdatke zavoda in ugotovil, da sta plači guvernerja in viceguvernerja večji nego plače vseh ministrov.

Delničar Pera Grebenac se je pohvalno izrazil o članih bivšega upravnega odbora, ki so podali ostavko. Obenem je ugotovil, da obsega kandidatna lista nove uprave mnogo osebnosti, ki niso delničarji, ali pa, ki niso pravočasno deponirali svojih akcij. Zahteval je tudi pojasnila, kakšne smernice so vodile upravni odbor pri odpisovanju dvomljivih terjatev. Zavzel se je tudi za to, da bi Narodna banka v večji meri podpirala naše narodno gospodarstvo in končno je poudaril, da je zahteval tisk bankovcev preveč izdatkov.

Kot poslednji se je oglašil k besedi dr. Živko Topalović, ki je govoril zlasti o nezaposlenosti pri nas. Navedel je podjetja, ki svojim nameščencem redno ne plačujejo njihovih prejemkov. Narodna banka bi morala računati s takimi podjetji in sploh pokazati večje razumevanje za delavstvo in njegove plače, ki so nedvomno najtežje zaslužene. Zavod bi moral od posameznih borz dela zahtevati podatke o nezaposlenosti. Nikakor ne gre, da bi mi prikrivali število nezaposlenih delavcev, ki končno tudi sorazmerno ni večje kakor n. pr. v Angliji ali Nemčiji.

Sledile so volitve novega upravnega odbora. Z večino glasov je bil izvoljen naslednji upravni odbor:

Inž. Miloš Savčić, Andrija Radović, dr. Bogdan Marković, Pera Milanović, Jovan Marković, Damjan Branković, dr. Vlada Marković, dr. Ferdinand Gramberg, Stevan Jovanović-Resavac, Milan Jovanović, Josa Todorović, Blagoje Antonijević in Milija Pavlović, vsi iz Beograda, Miroslav Kulmer, dr. Svetislav Šumanović in Milan Milčić iz Zagreba, Josip Kavčič iz Ljubljane, dr. Igor Rosina iz Maribora, Nikola Berković iz Sarajeva, Toma Popović iz Skoplja, Kosta Miroslavić iz Novega Sada, Ibrahim Fejić iz Mostara, Nikola Jovanović iz Niša in Draža Petrović iz Šabca. Za člana nadzornega odbora sta bila izvoljena Ljubomir Mihajlović in Tihomir Panić, oba iz Beograda.

Pred rimsko konferenco trojice

Italijanska vlada je odklonila madžarsko zahtevo po razpravi o reviziji mirovnih pogodb

Budimpešta, 4. marca. AA. V zvezi z uradnim poročilom o sestanku Mussolinija, Gombösa in Dollfussa v Rimu dne 14. 15. in 16. marca objavljajo, da bo predsednik madžarske vlade Gomböš odpotoval v Rim 11. t. m. ob 20. v spremstvu zunanjega ministra Kanye.

Pariz, 4. marca. AA. »Matin« je objavil poročilo svojega rimskega dopisnika, po katerem bodo zastopniki Avstrije, Italije in Madžarske razpravljali v Rimu o naslednjih vprašanjih:

1. O možnosti gospodarskih stikov med posameznimi državami v srednji Evropi, ki so med seboj povezane s trgovskimi pogodbami in s prijateljskimi pakti;

2. O pogojih, pod katerimi bi mogle Italija, Avstrija in Madžarska stopiti v tesnejše gospodarske stike z Nemčijo in z državami Male antante. Podlaga za te stike naj bi tvorile misli in predlogi, ki jih je obrazložil Mussolini v svoji znani spomenici o gospodarskem sodelovanju v srednji Evropi.

3. O reorganizaciji gospodarskih stikov med državami srednje Evrope v smislu prejšnjih dveh točk. Pri tem naj bi dosedanja gospodarska stiki med Italijo, Madžarsko in Avstrijo tvorili podlago za novo gospodarsko sodelovanje.

V zvezi s tem poročila »Matin« dalje, da bi italijanska vlada odločno odklonila, da bi razpravljala na tem sestanku o reviziji mirovnih pogodb. To zahtevo je postavila po poročilu »Matinovega« poročevalca madžarska vlada, ki pa ni uspela.

O istem vprašanju piše današnji »Jour«. Po mnenju tega lista so poročila o ustanovitvi nekakšnega ožjega gospodarskega bloka med Italijo, Madžarsko in Avstrijo netočna in celo brez vsake podlage. Res je nasprotno, da italijanski odločilni krogi odklanjajo celo carinsko zvezo med temi tremi državami, češ, da je tudi taka zveza nemogoča. Italijanski merodajni krogi so se prepričali, da je gospodarska struktura

Italije, Avstrije in Madžarske takšna, da bi jo ne bilo mogoče poenotiti in da so zato enostavne rešitve izključene.

Zbližanje Male antante z Italijo

Beograd, 4. marca. p. Beograjski listi se izčrpno bavijo z bližnjim sestankom Mussolinija, Gombösa in Dollfussa v Rimu, in navajajo med drugim, da se bodo v kratkem pričela pogajanja tudi med zastopniki Male antante za ureditev vseh srednjeevropskih vprašanj. To informacijo potrjujejo tudi poročila iz Pariza in Prage, ki pravijo, da bo koncu meseca odpotoval v Rim čehoslovaski zunanji minister dr. Beneš in pričel z Mussolinijem razgovore o skupni akciji Male antante in Italije v Podunavju. Če so te vesti točne in bo sodelovanje med Malo antanto in Italijo došlo konkretno oblike, ni dvoma, da bo na taki podlagi docela zavarovana neodvisnost Avstrije ter da bo mogoče urediti tudi celo vrsto drugih perečih vprašanj, ki povzročajo toliko skrbi, zlasti zapadni Evropi. Beograjski listi prinašajo tudi vest, ki jo je prejel budimpeštanski »Pesti Naplo« iz Pariza, da prevladuje tudi v krogih okrog francoskega zunanjega ministrstva mnenje, da se bodo Mussolinijevi rimski sestanki z Gombösom, Dollfussom in pozneje z dr. Benešem nedvomno v znatni meri nanašali na zblížanje med Malo antanto in Italijo.

Costes se je ponesrečil?

Pariz, 4. marca. AA. Družba »Air France« poroča, da še nima nobene vesti o znanem francoskem letalcu Costesu, ki bi bil moral sleti pri pristanku v Kodanj. Tudi dopolne o pogrženem letalcu še ni nobenih poročil. Letalski krogi so zelo v skrbeh zaradi usode tega letalskega junaka.

Boji v Maroku

Pariz, 4. marca. č. Iz Rabata v Maroku poročajo, da francoske čete, ki se borijo proti maroškim vstašem, naglo napredujejo.

Sijajna zmaga ljubljanskih šahistov nad zagrebškimi

Ljubljanski šahovski klub je porazil Zagrebški šahovski klub s 7 proti 1 točki in se je kvalificiral za finale v borbi za državno prvenstvo

Ljubljana, 4. marca.

Ob izrednem zanimanju ljubiteljev kraljevske igre se je danes ob 9.25 pričel šahovski dvoboj Ljubljane in Zagreba za državno prvenstvo. Gosti so prispeli po večini že snoči. Pozdravil jih je v imenu LSK njegov predsednik univerzitetni profesor inž. dr. Kasal, davi pred začetkom tekmovanja pa podpredsednik kluba profesor dr. Bajec. Nato je bilo žrebanje. Nastopili so na 8 deskah:

Petek (Z) — Pirc (Lj.), Vidmar Milan ml. (Lj.) — Filipčič (Z.), Avirovič (Z.) — Furlani (Lj.), Sikšek (Lj.) — Dumič (Z.), Biterski (Z.) — Preinfalk (Lj.), Vidmar Ciril (Lj.) — Borković (Z.), Grenčarski (Z.) — Sorli (Lj.) in Gabrovšek Julij (Lj.) — Dzydzinski (Z.). Prvo imenovani so imeli bele figure.

Ljubljana si je spet priborila krasno zmago, s katero se je ponovno afirmirala kot najmočnejše šahovsko mesto Jugoslavije. Res je sicer, da Zagrebčani niso bili kompletni in da sta manjkala miser Vučković in pa Drezga, a tudi Ljubljana ni mogla poslati v borbo svojih najmočnejših, saj je odpuščal vele mojster dr. Milan Vidmar, ki je moral v poslovnih zadevah na Dunaj. Manjkal pa je tudi eden naših najmočnejših šahovskih reprezentantov Ludovik Gabrovšek, ki je uslužben v Crni gori.

Do opoldne je bila situacija na vseh deskah precej negotova in težko je bilo delati prognoze. Prav nič ni kazalo, da je zmaga Ljubljane zanesljiva. Že opoldne se je pa začela situacija boljstati v korist Ljubljane in ob 13.15 smo beležili prvo zmago. Vidmar Ciril je kot beli stal sprva celo v nekoliko slabši poziciji, v komplicirani kombinaciji je pa Borković izgubil figuro, ki je bila odločilnega pomena, in Borković se je kmalu nato udal.

Turnir je bil ob 13.30 prekinjen in se je nadaljeval ob 16.30. Takoj v začetku nadaljevanja se je Biterski udal Preinfalku. Zagrebčan je zaigral precej nezanimivo varianto in je takoj ob otvoritvi dal lahko figuro za dva kmeta. Eno uro pozneje, ob 17.30, je pa Ljubljana vodila že s 3:0. Petek je moral vdati vele mojstru Pircu. Pirc je poizkušal neko novo varianto in

dolgo je kazalo, da bo partija končala remis. V sijajni končnici je pa Pirc prisilil nasprotnika h kapitulaciji.

Grenčarski in Sorli sta igrala precej komplicirano partijo. Situacija je bila sprva nejasna in popoldne je Sorli že hotel sprejeti ponujeni mu remis, a se je premislil. S precizno igro je forsiral kmeta in naposled partijo tudi dobil.

Ob 18.15 je bila bitka že dobljena. V brezupni končnici se je Dumič udal Sikšku. Igrala sta damski gambit. Partija je bila že po 49 potezah zaključena. Točno ob 19. je sledila še zmaga Ljubljane. Inž. Dzydzinski, ki spada med elito zagrebških igračev, je neobčajno otvoril proti Gabrovšku, ki je s Collejem sistemom dobil boljšo pozicijo ter je v težki, a zelo zanimivi končnici svojo prednost izkoristil. Partijo je zaključil z elegantno žrtvijo trdnjave. Ob 19.30 je prvak Zagreba Filipčič že dolgo časa izgubljeno partijo končno predal Milanu Vidmarju v 55. potezi. Tudi ta partija je bila otvorena z damskim gambitom.

Čast Zagreba je rešil edino Avirovič, ki je dobil proti Furlaniju, sicer enemu naših najzanesljivejših šahistov. To pot pa Furlani očitno ni bil razpoložen, kar dokazuje, da je igra neobčajno slabo otvoril, kar ni njegova navada. Že v otvoritvi je izgubil kvaliteto; dobil je sicer še dva kmeta, ki ju pa ni mogel braniti, in je v zelo težki končnici naposled partijo izgubil.

Vodja šahovskega dvoboja Ljubljana-Zagreb je bil profesor dr. Bajec. Kakor rečeno je bila tekma izredno dobro obiskana. Polovici pa moramo vzorno disciplino in publiko, ki ni motila igralcev. Zagrebčani so bili v splošnem tako s sprejemom kakor z organizacijo dvoboja zadovoljni, z rezultatom pa seveda ne, saj ni nihče pričakoval tako krasne zmage ljubljanske ekipe, ki je dokazala, da Ljubljana v šahu še vedno nadkriljuje vsa druga mesta Jugoslavije. Ob koncu je prišel v dvorano tudi župan g. dr. Puc, ki je izrazil svoje zadovoljstvo na izredno krasno zmago Ljubljane. Končno stanje je 7:1 za Ljubljano.

Izobraženo ženstvo proti redukcijam poročenih žen

Ljubljana, 4. marca.

Dopoldne so imele akademsko izobražene žene v restavracijskih prostorih Emonne svoj letni občni zbor, katerega se je z ozirom na zanimivi dnevni red, ki je med drugim obsegal tudi razgovor o napovedanih redukcijah poročenih žen, udeležilo prav lepo število članic in še nekaj nečlanic kot gostov.

Po kratki pozdravni besedi predsednice dr. Grossmannove je tajnica profesorica Lebnovala podala delovno poročilo, ki navaja med drugim, da se je Zveza akademsko izobraženih žen zavzela za žensko volilno pravico in da je poslala svoje predloge k zakoncu o pobujanju spolnih bolezni, ki ga pripravlja ministrstvo za socialno politiko. Skupno z ženskim pokretom in Zvezo delavskih žen je lani v maju priredila zveza javno zborovanje za izpizembo 171. Ko je bilo jeseni ukinjeno žensko učiteljske v Ljubljani, so na pobudo zveze skoraj vsa naša ženska društva poslala svojo vlogo proti temu sklepu. Jeseni je zveza pričela skupno z ženskim pokretom prirejati javna pravna in zdravstvena predavanja. V januarju je podvela akcijo za uvedbo obveznega civilnega zakona v Jugoslaviji. Na sestanku ženskih društev, ki se je vršil pred dobrim mesecem, so se skoraj vsa ženska društva v načelu izjavila za uvedbo civilnega zakona in akcija se bo še nadaljevala.

Potem ko je blaginjakarka prof. Vrtovčeva poročala, da je letni obračun sklenjen z majhno aktivno, se je vnela ži-

valna debata o redukcijah, katerih napoved je med našim delovnim ženskim svetom vzbudila mnogo žive pozornosti. Profesorica Grahovčeva je v daljšem govoru podčrtala, da stvarne potrebe za redukcijo poročenih civiliziranih žen ni, ker izobraženih ljudi še primanjkuje. Redukcije nameravajo izvesti v znamenju štednje, toda takšna štednja na račun rodbinskega življenja in kulturnega nivoja naroda, predvsem pa na račun mladine, ki je pri teh redukcijah najbolj prizadeta, je napačna in škodljiva. Dr. Lunačkova je opozorila na moralno škodo, ki bi jo te redukcije povzročile narodu in družbi. Alternativno: ali celibat ali brezposelnost je ženi pač hudo krivična. S takšnimi ukrepi se brezposelnost v izobraženih poklicih nikakor ne bo zmanjšala, pač pa bo narasla brezposelnost služkinj. Prof. Vodnikova se je zavzemala, naj bi zaslužke žene in moža v rodbinah izobražencev obema pomagal pri produktivnem kulturnem delu, ki ga golo kruhorstvo onemogoča. V tem oziru bi morale žene apelirati tudi na pomoč svojih mož proti redukcijam, ki bodo v živo zadele tudi njihove interese.

Po daljši, prav živahni debati, so zborovalke izbrale sestavni odbor, ki bo sestavil resolucijo o stvari. Resolucijo bodo potem poslale vsem sekcijam zveze v državi. Prav tako pa se bo društvo udeležilo tudi sestanka, ki ga vsa ženska društva sklicujejo za 11. t. m. o tem vprašanju.

Jubilejno slavlje ge. Marije Vere

Ljubljana, 4. marca.

Snoči je kulturna Ljubljana na impozantno lep način proslavila 25 letnico umetniškega dela prvakinje naše drame ge. Marije Vere. Večer je izpričal, da smisel za vrednost žive gledališke umetnosti v našem občinstvu nikakor ni še zamrl in da so tako Narodno gledališče kot celota, kakor njegovi posamezni tvorci, še zmerom deležni mnogo spoštovanja in mnogo hvaležnosti v naši javnosti. Bilo je slavlje slovenske žene-umetnice in ob pogledu na množico ženstva, ki je napolnilo lože in parter, se je človek lahko prepričal, da tvorijo naše žene v življenju naroda dandanes živo, svojevrstno kulturno enoto. Hiša je bila polna od vrha do tla. Dve vrsti rezervnih sedežev v parterju in še prostori v orkestru so se morali staviti na razpolago, da je občinstvo prišlo do svoje strelje za to slavlje, in še jih je mnogo moralo oditi praznih rok. Jubilej tihega, vase potopljenega umetniškega dela se je ob burnih izrazih občudovanja, s katerimi je Ljubljana obsula slavljenko, razvil v močeno manifestacijo ene odločne volje: da mora naša drama živeti in cveteti, da morajo živeti in zmagati čudoviti ljudje, ki na deskah njenega odra čarajo na dan najbolj žive simbole naše resničnosti, najbolj zgornja znamenja na razpotjih cest, ki vodijo človeka, narod, družbo v bodočnost.

Ko se je dvignil zastor, je bil na odru zbr ves ansambel hiše z namestnikom intendantom Golio in namestnikom ravnatelja dr. Sestom, skoraj vse preostali prostor pa je bil zasut s cvetjem, ki so ga poslali jubilarci od vseh strani. Ko sta ge. šarčeva in Juvanova za roko privedli glavnika na oder, je vsa hiša odmevala viharnega pozdravljanja, direktor Golia pa je go. Marijo Vero nagovoril z naslednjimi besedami:

Spoštovana gospa! V vašemu prazniku vam v imenu uprave Narodnega gledališča prisrčno in iskreno čestitam. Skoro polovica teh 25 let vašega umetniškega delovanja je bila posvečena propehu in raz-

cvitu slovenske Drame, odkar ste leta 1922. v žaloigri Mariji Stuart prvič nastopili na teh deskah ter se s svojo kreacijo kraljice Elizabete vrnili nam vsem v neizbrisni spomin. Odtlej so bile vse vaše stvaritve od Hedde Gablerjeve preko Judite in Ifigenije do današnjega dne resnične umetniške kreacije z ostro izdelano osebnostno noto in priče vaše zrele in resne umetnosti, liki, ki bodo vedno služili za vzor mnogim in mnogim bodočim slovenskim herojinam in tragedijam. V elementih vaše umetnosti, ki se je šolala ob velikih klasičnih in modernih vzornikih zunanje sveta, a je polnizhjenje topline slovenskega duha, vidim resnično prave zarodke za izraz bodoče slovenske gledališke umetnosti. Zato se mi zdi nadvse značilno, da ste si za svoj jubilej izbrali prav Tarčarjevo »Visoko kroniko«, delo, iz katerega tako pristno veje plemeniti starožitni vonj naše davnine in naše zemlje.

Zelo vam še mnogo uspehov in zmag v našem skupnem prizadevanju za ostvare slovenske dramske umetnosti, vam ključem skupno z vašimi kolegi in s slavnim občinstvom, ki se je tako množično zbralo k vašemu prazniku: Gospa Marija Vera, na mnogo plodna in uspešna leta!

V imenu kolegov in kolegij je izpregovoril predsednik Združenja gledaliških igralcev Drenovec nekaj pomembnih besed in izročil slavljenci Jakopičevu sliko v spominski dar, za njim sta sporočila čestitke še županov odposlanec v imenu mestne občine in ga. Gasperlinova v imenu ženstva. Predsednik Drenovec je predčital še kup blezajav, ki so prinesle gratulacije od gledaliških uprav in igralcev iz vseh večjih mest Jugoslavije od Maribora do Skopja, od Novega Sada do Cetinja in še iz inozemstva.

V preprostih besedah se je go. Marija Vera zahvalila za vse te številne in glasne izraze ljubezni in spoštovanja. Rekla je, da ne najde besed, a upa, da se ji prej ali slej ponudi prilika, ko bo mogla v dejanju po-

kazati svojo hvaležnost za vse.

In ga. Marija Vera ni odlašala z izpolnitvijo svoje obljube: s pretrajljivo lepo kreacijo Pasaverice v Visoki kroniki, katero krstno predstavo je z dramatično in režijo pripravila za svoje jubilejno slavlje, je še isti večer vnovič tisočkrat preplačala vse, kar moreta občinstvo in narod pokloniti velikim umetnici v svojem srcu. O premieri sami bo »Jutro« še poročalo. Fri.

65-letnica dunajske »Slovenije«

Ljubljana, 4. marca.

Dasi je bilo sinoči mnogo kulturnih in zabavnih prireditvev, je bil večer »Jadrana« kljub temu nenavadno dobro obiskan. Pa saj je šlo za lep spomin. Vzrok sinočnemu družabnemu večeru akademskih starešin je bila 65 letnica dunajske »Slovenije«.

Večer je otvoril društveni predsednik primarij dr. Alojzij Zalokar z lepim nagovorom, med katerim je prebral brzojavke in pisma starešin, ki so opravili svojo nenavzočnost, pozdravili stare in mlade, od katerih so se zlasti poslednji v res častnem številu odzvali. Posebej je pozdravil predsednika Zveze naprednih akademskih starešin »Jadrana« in »Triglava« dr. Franceta Tomlinška.

Za njim je prevzel vodstvo večera Slovenijan in častni predsednik akademskega starešinskega društva »Jadrana« Mihael Gabrijelič, dvorni svetnik v p.

V krasnem govoru je prikazal direktor Tehnične srednje šole, zaslužni narodni borec Jožef Reiser delo bivšega akademskega društva »Slovenije« na Dunaju, ki praznuje prav zdaj 65 let svoje ustanovitve. Navedel je značilnost dobe prvih 25 let obstoja »Slovenije« do leta 1894, dobe do leta 1899, in do leta 1914, društveno 45-letnico, začetkom svetovne vojne in hkrati prenehanja društvenega javnega življenja. Po vojni se je društvena tradicija prenesla v novo jugoslovansko napredno akademsko društvo »Jadrana« v Ljubljani. Starešine bivših naprednih akademskih društev na Dunaju, Gradcu, Pragi in Innsbrucku so se vneli ali v akademsko starešinsko društvo »Jadrana« ali v »Triglava«. Obe starešinski društvi pa sta se združili v Zvezo naprednih akademskih starešin. V teku prvih 25 let obstoja »Slovenije« je bilo 40 predsednikov, od katerih jih živi danes še osem. V nadaljnjih 20 letih je bilo 35 predsednikov, od katerih jih živi še 26; 14 bivših predsednikov je v Ljubljani. Direktor Reiser je v svojem izčrpnem govoru prikazal delo »Slovenije« pred vojno. Omenjal je tudi podpornost za jugoslovanske visokošolske na tujih univerzah in pozival glede na današnje hude čase, da se podporni fondji ojačajo.

Na poziv govornika so vsi navzočni stoji počastili spomin na umrle tovariše in po zdravici živčim starim in mladim so vsi zapeli »Gaudemus igitur«. Nastalo je splošno veselje, ki ga je zlasti poživljalo razdeljevanje slik 14 starešin, ki sta jih naslikala starešini profesor Saša Šantel in profesor Mirko Subić.

Akademiki »Jadrana« so nastopili s svojim pevskim zborom. Sledili so pozdravi in zdravice mladim in starim, nato pa je dr. Tomlinšek kot predsednik zveze pozdravil in čestital »Jadrana« in »Sloveniji«. Doktor Švigel je izpodbudno nagovoril mladino in jo je opominjal v nagovoru, da boj za jugoslovansko svobodo še ni končan in da naj v tem boju vztraja za veliko bodočnost vsega našega jugoslovanskega naroda. Dr. Ivo Sorli je prinesel pozdrave starešin iz Maribora in zbor ga je pooblastil, da ponese pozdrave Ljubljancem mariborski organizaciji. Od starešin sta govorila še profesor Kobal in profesor Kolar. Akademiki »Jadrana« so pa izrekli zdravice navzočnim univerzitetnim profesorjem, damam, izpitnim komisarjem in drugim.

Tako je bila ta proslava 65 letnice »Slovenije« priscrčen večer, ki je bil tembolj pomemben, ker so se ga udeležili v izredno velikem številu starešine, tisti, ki so stali pred 40, 50 leti na akademski tla do bro se zavedajo, da je bil pred njimi težak boj. Najstarejši med njimi, g. Gabrijelič, ki na akademski tla stopil pred 59. leti, se je srečno spominjal hudih časov borbe. Večer je bil zaključen z željo, da nam društvo »Jadrana« poskrbi še več podobnih prireditev.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 4. marca.

Po solnčni soboti nas je današnja nedelja malo iznenadila. Že jutraj je začelo pihati od severa in ves dan je bilo malo hladno.

Burja kljub temu ni mogla zadržati doma stotin izletnikov in turistov, ki so jo ubrali v prebujajočo se prirodo. Današnja nedelja je potekla brez posebnih dogodkov.

Na vseh koncih in krajih v mestu so bila razna zborovanja, ki o njih poročamo na drugem mestu. Snoči je obvestila zasebnica Nasta Latinova, stanujoča na Ambrozevem trgu 1, policijsko stražnico, da je okrog 23.30 opazila v narasli in doroči Ljubljanci pod Šentpetrskim mostom

neko žensko, ki se je obupno borila z valovi,

a jo je voda neusmiljeno nesla naprej. Čula je tudi pridružen klice na pomoč. Prav tako je izpovedala na policiji tudi gostilničarka Frida Triptalova, ki je videla, da je bila ženska v vodi stara okrog 20 let. Pred Kunčevu tovarno so valovi mlad nesrečniko zmrznili in je izginila brez sledu. Kdo je mlada neznanca, doslej še niso ugotovili. Tudi ni znano, ali gre za nesrečo ali za samomor.

Objave

Danes bo predvajala ZKD film »Champs«. To je film, ki je že zaradi malega Jackie Cooperja vzbudil mednarodno zanimanje. Film je primeren za naše malčke. Predstava bo ob 1/3.

V radiu bo predaval danes ob 16.30 gosp. Ivan Kreft o Nemčiji v dobi konjunktura. Predavatelj bo imel o Nemčiji šest predavanj kot dober poznavalec tamošnjih razmer. V drugem predavanju bo govoril o Nemčiji v dobi krize, v tretjem in četrtem o nacionalno-socialistični revoluciji, v petem o koncentracijskih taboriščih, v šestem pa o nacionalno-socialističnih aspiracijah. Predavatelj g. Ivan Kreft je bil mnogo let v Nemčiji, ob zadnjem prevratu pa aretiran in tri mesece zaprt v koncentracijskem taborišču. Predavanja bodo vsak ponedeljek ob 16.30.

Zagoneten umor v Tuhinjski dolini

V vasi Buču so našli ustreljenega neznanca, starega do 28 let

Kamnik, 4. marca.

Vsa Tuhinjska dolina je danes pod vtiskom zagonetnega umora, ki je bil na še nepojasnjen način izvršen v petek zvečer blizu Buče. Ko so šli otroci zjutraj v šolo v Šmartno, so našli na samotni gozdni poti nad Bučom moško postavno, ki je ležala nepremično na tleh, okrog glave pa so bila tla močno okrvavljena. Otroci so v diru stekli v vas in obvestili vaščane in orožništvo o mrtvecu.

Orožniki so takoj pohiteli na kraj žalostne najdbe in si ogledali položaj. Mrtvec je ležal vzdolž poti, ki drži kake četrte ure južno nad vasjo Bučom ob robu gozda. Bil je oblečen v suknjič, ki je bil že nekoliko raztrgan, roke pa je imel v hlačnih žepih. Na temenu in na levih sencih je imel majhni rani, iz katerih je že v prvem trenutku razvidno, da je bil ustreljen.

Na kraju zločina se je takoj zjutraj zbrala velika množica vaščanov, vendar pa nihče med njimi ni mogel spoznati mrtveca. Najprej so mislili, da je neki posestnik iz okolice Šmartne, ki je bil mrtvecu močno podoben, vendar pa se je kmalu izkazalo, da je ta zdrav doma.

Po prvih znkih se je zločin pripetil v petek zvečer. Nekateri vaščani iz sosednje Podhrucke namreč trdijo, da so ob tem času slišali rezek strel. Umorjenec, ki šteje do 28 let, je šel po samotni gozdni poti počasi proti domu. Ker je bil brez suknje, sklepajo, da se je morda kje pre-

doigo zamudil. Korakal je gotovo zelo brezskrbno z rokami v hlačnih žepih. Ko je prispel na rob gozdne poti ki se polnožno vzdiguje nad vasjo, je morda na njim zadonel strel in ga pogodil na desni strani temena. Krogla je izstopila na levih sencih. Mladi mož je bil takoj smrtno zadet in je padel naprej na obraz. Niti toliko časa ni imel, da bi potegnol roke iz žepov.

V soboto popoldne je izvršila sodna komisija iz Kamnika obdukcijo umorjenega. Ugotovila je, da je bil ustreljen iz daljave kakih 15 do 20 korakov najbrž s kako staro lovsko puško.

Kdo je umorjen in kaj je bil vzrok umora, je še zagonetka. Morda je hodil kam vasovat, pa ga je kdo počakal v samotnem gozdu v zasedi Roparski umor bo skoro gotovo izključen, kajti po zunanosti žrtve ne bi mogli sklepati, da je imel kaj denarja s seboj, izključeno pa seveda ni, da je bil prej v kaki gostilni in je morda kdo opazil, da ima s seboj kaj denarja. Skoro gotovo pa bo osebno meševanje ali kaj podobnega.

Šele proti večeru je bila vsaj domnevno dognana identiteta umorjenega. Neki krojač iz okolice Šmartne je spoznal suknjič, ki ga je bil napravil za enega izmed sinov posestnika in mlinarja na Zlatem polju, ki mu pravijo po domače Kavček. Toda to je samo domneva. Preiskavo vodijo orožniki z veliko vnamo.

O francoskem kmetu

Lepo predavanje ge. Sidonije Jerasove, Francozinje, ki je govorila v slovenskem jeziku

Ljubljana, 4. marca.

Za sinoči je v dvorano »Pri levu« agilno društvo »Soča« povabilo go. Sidonije Jerasovo, rojeno Francozinjo, da je predavala o francoskem kmetu. Dokaj številno občinstvo je gospe v uvodu toplo pozdravilo in se spominjala večera pred desetimi leti v »Soči«, ko je predaval njen soprog, znan nacionalni delavec in borec, o umiku srbske vojske. Takrat je gospe Jerasova le malo razumela slovenski jezik, sinoči pa je govorila v našem jeziku tako lepo, da je na mah osvojila vse poslušalce in je v dvorani ves čas njenega predavanja vladal najlepši mir med vsemi navzočnimi.

Po kratkem zemljepisnem orisu francoske zemlje je jedrnat gozajala vse tiste, ki hite v Francijo z eno samo mislijo na Pariz, a za francosko ljudstvo, za francoskega kmeta skorajda ne pokažejo nikakega smisla. Zakaj kljub velikim mestom in dasi Francija ni v prvi vrsti kmetijska država, ima vendarle kmetijski značaj. Prevladujejo pa mala in srednja kmetijska posestva, katerih nastanek je prav za prav plod velike francoske revolucije, ki je francoskemu narodu dala pravo, človeško dostojanstvo, mu dala pravico do zemlje, pravico do svobodnega dela. Šele po njej je francoski človek postal pravi tvorec svoje današnje močne države. Vzljubil je zemljo kot svojo najboljšo prijateljico v tistem trenutku, ko je vedel, da dela za sebe prav tako kakor za veliko francosko in obče človeško skupnost.

Čas je hitel. Francoski kmet s časom, z razvojem tehnike ni prav nič zamudil. V tem je njegova velika vrлина, da spozna vrednost vseh novih pridobitev. Dasi narekuje malo posestvo poseben način obdelovanja, je francoski kmet vendarle spoznal vrednost traktorjev. Bolj podjetni so si jih nabavili in jih proti majhni odškodnini posojajo celo sosednim občinam. Prav ta naprednost je vzrok, da zlasti v ravninskih delih Francije ni več videti žanjice.

Predavateljica je dalje v krasni slovenski naslikala bogastvo francoskih pokrajin. V lepih primerih z bogastvom naše jugoslovanske zemlje je prikazala Francijo kot deželo, ki ji ničesar ne manjka. Zlasti slikovito je prikazovala ljudstvo, velikega, stasitega, plavalasga severnjaka, sanjavega Bretonca, izrazite, ponosne Gasconce, Pirenejce itd. A čeprav je v Franciji še vse polno narečij, ki so zelo različni od francoskega književnega (pariskega) jezika, vendarle nihče ne dela iz tega po-

litičnega problema. Francoska revolucija je združila francoski narod — in francoski kmet se dobro zaveda njenih pridobitev. Francoski kmet je prvi branilec semlje, kadar čuti, da je ona v nevarnosti.

Zato se pa tudi njemu posveča vsa skrb. Zato se odlikuje francoski kmet po veliki splošni izobrazbi. Francoska zemlja je še malone vsa elektrificirana. Po vsej francoski zemlji gre zmagovito svojo pot tehnični napredek.

V tem je pa tudi varok, da izgublja francoski kmet zaradi nagle modernizacije svojo originalnost. Je pa francoski kmet le človek zemlje, človek tradicije, ki izkusa, kolikor je v njegovi moči, obraniti zapuščeno svojih velikih dedov. A kar je pri njem bistveno, in nedvomno največ vredno, je to, da je francoskemu kmetu zmerom na smeh. Francoski kmet se smeje kretnjam političnega govornika prav tako kakor osebnosti meščana. In če ga tujec vpraša, ali je letina slaba, mu odgovori: »Ni dobra, ni slaba.« Pa ga odpravi, da tujec ne ve, ali je pitč ali miš.

Predavateljica je naslikala proti koncu v prav slikarskih barvah pisano življenje na vasi, veselje francoskega kmeta ob cerkvenih in narodnih praznikih. Največ pomeni francoskemu kmetu družinski prazniki. Na prvem mestu so ženitovanjski, na katere povabi najbolj oddaljene sorodnike. Prav tako je na sedmimi.

Izginila je pa že skoro povsem narodna pesem. Prav tako je z narodnimi nošami, na katere smo Slovenci, po besedah gospe predavateljice, lahko upravičeno ponosni. Žal ima modernost med francoskim kmetiškim ljudstvom vse prevelik razmah. Kmetstvo v Franciji dejansko propada. Vse hiti v mesta. Vasi se praznijo, polja so ponekod neobdelana.

Franciji vse bolj manjka pridnih rok, ki bi z ljubeznijo spet napajale semljo. In če bi bilo v njeni moči, je gospe predavateljica končala, bi poslala vse tiste naše pridne kmečke roke, ki tu nimajo ne dovolj kruha ne dela, na francosko zemljo, da bi jo oplojile in ji dale novo, svežo rast.

Tako lepega, spontanega odobravanja je pri nas deležen le malokateri predavatelj, kakor ga je bila ge. Jerasova. Prav sta poudarila podpredsednik in tajnik »Soče«, da smo slišali iz ust Francozinje slovenski jezik kakor francoski, v vsej njegovi tvorilni moči.

Bil je večer, kakršnih si želimo od vsakega srca.

Mariborski dogodki

Maribor, 4. marca.

Prireditvev pod devizo

»Jadranska noč«.

ki jo je priredila mariborska Jadranska straža v soboto zvečer v restavraciji Unionu, je sijajno uspela. Prostrana dvorana je bila nabit polna. Prireditve se je udeležil tudi podban dr. Pirkmajer s soprogom, navzočni pa so bili tudi mestni župan dr. Lipold z gospo, upokojeni prvi državni pravdnik dr. Jančič, oba sreska načelnika Milan Makar in dr. Senekovič, magistratni direktor g. Rodošek, župni starosta Sokola dr. Goršek, poveljnik inženjerske podčastniške šole polkovnik Božo Putnikovič, poveljnik 45. pehotnega polka in predstavnik raznih mariborskih nacionalnih organizacij.

Danes dopoldne je imel v Narodnem domu

občni zbor Klub slovenskih kolesarjev in motociklistov »Peruna«.

ki ga je vodil predsednik g. Hlebič. Iz poročil, ki so bila sprejeta z velikim odobravanjem, je razvidno živahno delovanje kluba. »Peruna« je najmočnejši kolesarski klub naše banovine in šteje 327 članov. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika Anton Hlebič, za prvega podpredsednika Oto Crepinko, za drugega Oskar Gornik, za tajnika Franc Motoh, za blaginjaka Ludovik Cretnik, za tehničnega referenta Valentin Šibenik, v odbor pa: Franc Jaki, Anton Močivnik, Ivan Kovač in Ivan Jarc.

Dopoldne pa je imela v kavarni »Jadrana« svoj občni zbor tudi

mariborska okrožna streška družina. Zborovanje je vodil agilni in požrtvovalni predsednik polkovnik g. Božo Putnikovič.

Občni zbor je posetilo lepo število strelcev, navzočni so bili pa tudi zastopniki Sokola, SLD, Narodne odbrane, vojnega okrožja in mestne občine V mariborskem streškem okrožju je članjenih 52 strelskih družin z nad 2100 člani. Vse družine tekmujejo med seboj in težko je dati prednost eni ali drugi. Lani se je posebno izkazala mariborska streška družina na vsedržavnem tekmovanju v Beogradu, kjer je doseglo častno tretje mesto. Namesto obolevale tajnika, glavnega urednika »Vedernika« Slavka Reje je podal tajniško poročilo polkovnik Putnikovič, podrobno poročilo pa bo članom dostavljeno z okrožnico. Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen polkovnik g. Putnikovič.

SOKOL

Sokol v Trilju priredi danes ob 20. predavanje v Sokolskem domu. Predaval bo predavatelj ZKD profesor g. Kolar o borbi za umetniško književnost.

Najmanjša knjiga na svetu

V mestu Worcester (država Massachusetts) so pred kratkim »dovršili knjigo, ki obsega na 28 straneh 46 verzov iz slovite Fitzgeraldove pesnitve »Rubaiyat«. Knjiga, ki so jo »delali« celih sedem let, je posebnost, silno majhna je: obsega polovico velikosti navadne poštne znamke; vezana je

Živahen zbor ljubljskih trgovcev

Ljubljana, 4. marca.

V veliki dvorani Trgovskega doma se je danes dopoldne vršila 53. redna glavna skupščina Zdrženja trgovcev v Ljubljani, ki je bila deloma precej burna. Dobro obiskani zbor je ob pol 11. uri otvoril predsednik gosp. Ivan Gregorc, ki je pozdravil navzoča predstavnika Zbornice za TOI predsednika g. Ivana Jelačina in tajnika dr. Plessa, nadalje zastopnika banske uprave dr. Pfeiferja, predsednika Zveze trgovskih združenj g. Josipa Kavčiča, predsednika Trg. društva »Merkur« dr. Windischerja, predsednika Društva industrijev in veletrgovcev g. Jos. Vidmarja, načelnika pomočnega zbora g. Melicerja, predsednika Trgovskega društva »Pomoč« g. Kregerja in ravnatelja trgovske nadaljevalne šole g. Gruma.

V svojem poročilu je predsednik g. Gregorc najprej omenil, da je potekla triletna funkcionalna doba sedanjega uprave. Trgovstvo se ni doživelo tako hudo in resnih časov, kakor jih preživlja zadnja leta, polna presenečenj in negotovosti v poslovnem življenju. Delo trgovskih organizacij v takih okoliščinah ni lahko. Trgovske organizacije so solidarno nastopile proti pretiranim obremenitvam in bi bile nove davščine še huje, če ne bi te organizacije z nesebičnim delom dosegle uspehov.

Protest proti novim davkom je našel odmev tudi drugod. V Beogradu so za ves dan zaprli obratovalnice. Uspeh sicer ni bil popoln, vendar je bilo doseženo omiljenje zakonskega načrta. Ta primer je znova pokazal, kako potrebna je strnjena stanovska organizacija trgovstva. Sodelovanje med organizacijami je toliko napredovalo, da stoji jugoslovensko trgovstvo pred ustanovitvijo centralne zveze za vso državo, ki bo zastopala četrta milijona članov.

V svojih nadaljnjih izjavah se je predsednik dotaknil komercialne politike, kjer bi bilo treba bolj upoštevati plačilno zmogljivost davkoplačevalcev, nadalje potrebo zakonov o kartelih, ki se hočejo izživljati na škodo drugih, in znižanja obrestne mere, zlasti pri Narodni banki, ki je nezadostna.

Dotaknil se je tudi vprašanja reguliranja cen, ki v trgovini ni potrebno, ker je na eni strani še v veljavi protidraginski zakon, na drugi strani pa so cene zaradi medsebojne konkurence itak minimalne. Končno je pozval vse člane h stanovski zavednosti in izrazil zahvalo Zbornici za TOI za podporo v trgovskih težnjah ter Zvezi trgovskih združenj, ki pod predsedstvom g. Kavčiča lepo napreduje, zlasti v organizatoričnem pogledu.

Polemika o davkih

Po končanem poročilu predsednika se je oglasil k besedi predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin, ki se je zahvalil za pozdravne besede. Grajal je malodušnost v trgovskih vrstah in nezadostno sodelovanje z zbornico. Tu ne sme biti tekmovalna posameznikov zaradi egoističnih ciljev. Osebe ne ravnate morajo izginiti iz trgovskih organizacij, ki morajo zlasti v sedanjih časih solidarno nastopiti za stanovske koristi. Huda je bila borba zaradi davkov, toda še važnejša je bila zaradi praksa, najsi bo sistem kakršenkoli. V davčnih odborih bi bilo treba odločneje nastopiti v korist davkoplačevalcev. Davčna praksa je danes zelo ostra in so ruže na dnevnem redu. Pri tem pa imamo, kakor je to ugotovil narodni poslanec g. Mohorič, v naši državi za 2 milijardi davčnih zaostankov. Pri nas so se davki vedno vestno plačevali. V ostrih besedah se je g. Jelačin dotaknil Batignolove afere, ki jo je razmetavale stotine milijonov v času, ko se gospodarstvo nalaagalo tako težka bremena. Današnji čas zahteva, da trgovstvo strne svoje vrste in da zaupa svoji zbornici. Naš gospodarstveni stanovi potrebujejo krepkega vodstva, da ne bomo capljali za dogodki.

Za g. Jelačinom se je oglasil k besedi predsednik Zveze trgovskih združenj gosp. Kavčič, ki se je najprej zahvalil za pozdravne besede, ki jih je dobil iz zveze, ki so šli na naslov davčnih odborov. Skupaj z ostalimi člani ljubljanskega davčnega odbora je zahteval v tem pogledu pojasnila.

G. Jelačin je nato odgovoril, da njegove besede niso bile napreje proti članom davčnega odbora v Ljubljani, temveč je

hotel le v splošnem poudariti, da je od vztrajnosti in odločnosti davčnih odborov mnogo odvisno.

G. Kavčič je v svojih nadaljnjih izjavah poudaril, da so vsi člani ljubljanskega davčnega odbora vestno, vztrajno in pošteno delovali v korist interesov davkoplačevalcev. Navedel je, da se je davčna praksa hudo poostila in da je državni zastopnik lani vložil 450 prizivov nasproti 75 v prejšnjem letu. Opisal je tudi borbo, ki se je vršila zaradi novih davkov in finančnem odboru Narodne skupščine. Na protest beograjskih trgovcev je potem izpadel važen pasus v prvotnem besedilu zakonskega načrta. Bodoča vsedrjavna zveza, ki bo imela nalogo ščititi stanovske interese trgovstva, bo borbena organizacija, ki bo lahko nastopala v imenu vsega jugoslovanskega trgovstva. V bodoče bo treba poslušati dobre in zdrave misli gospodarskih stanov. Zato so potrebne krepke stanovske organizacije, če hočemo priti do zdrave gospodarske politike.

Po končanem izjavah g. Kavčiča se je ponovno oglasil k besedi g. Jelačin, ki je še enkrat poudaril, da je depisano, če se hoče smisel njegovih izjav spraviti na drugačen tir. Omenil je le še dejstvo, da so v drugih banovinah v davčnih odborih znižali predloge davčnih uprav za 40–50%, pri nas pa le za 15%. Zato je smatral, da je pri nas odpor prešibak.

G. Stane Vidmar je kot član davčnega odbora prav tako izjavil, da je svojo dolžnost v polni meri vršil in da odločno odklanja vsak očitke.

Tajniško poročilo

Poročilo, ki ga je podal tajnik združenja g. Šmuc, navaja zanimive podatke o nazadovanju trgovinskih obratov v Ljubljani. Leta 1930. je bilo še 228 trgovin z mešanim blagom, ob koncu lanskega leta pa le 139; število trgovin z živili je padlo od 176 na 109, število agentur od 107 na 86 itd. Skupaj je število trgovin nazadovalo od leta 1930. za 206, od 1368 na 1162. Nadalje navaja poročilo, da je znašala leta 1931. skupna fiskalna obremenitev dravske banovine 1155 milijonov dinarjev. Poročilo navaja tudi predloge, ki jih je sestavila konferenca gospodarskih zbornic glede izvajanja in reforme obrtnega zakona. Če bo sprejeta nova stilizacija § 143, tedaj bo iskanje naročil pri zasebnikih od strani potnikov sploh prepovedano, kar bo onemogočilo sedanje zlorabe. V bodoče se bo tudi za branjarje zahtevala enaka usposobljenost, kakor za trgovino z mešanim blagom. Za uspeh te konference gre zahvala predvsem zborničnemu tajniku dr. Plessu. Končno omenja poročilo, da se uspehe glede prizadevanja za ustanovitev centralne zveze trgovskih združenj za vso državo, ki je že toliko napredovalo da bo 15. in 16. aprila skupni kongres vseh zvez v Skoplju. V tem pogledu gre nemala zasluga predsedniku Zveze trgovskih združenj g. Kavčiču.

Blagajniško poročilo je podal g. Karl Soss. Premoženje združenja znaša 962.000 Din, proračun za l. 1934. pa 250.000 Din. Poročilo nadzorstva pa je podal g. Naglas.

Volitve nove uprave

Pred prehodom k volitvam nove uprave se je predsednik g. Gregorc zahvalil za zaupanje, ki mu je bilo iskano v teku 8 let, odkar predseduje gremiju. Izjavil je, da prepušča sedaj to mesto nasledniku, ki bo izvoljen, sam pa je nadalje pripravljen sodelovati v odboru. Na predlog g. Bahovca je občni zbor izrekel g. Gregorc zahtevalo za doletno nesebično delo.

Ker sta bili za novi odbor predloženi dve kandidaturi listi, namreč lista dosedanje uprave, za katero so se zavzemali g. Kavčič, Gregorc in St. Vidmar, in lista g. Jelačina, se je vršilo glasovanje po listih. Po kratkem odmoru, ki je sledilo glasovanju, je bil razglašen izid volitev, ki so pokazale, da je za listo g. Jelačina glasovalo 68 članov (52 brez sprememb in 16 s spremembami), za listo dosedanje uprave pa 48 članov (46 brez sprememb in 2 s spremembami). Zmagala je torej lista g. Jelačina in so bili v odbor izvoljeni g. g.: Ivan Jelačin, Ant. Verbič, Karl Soss, Jos. I. Kavčič, Albin Smerekolj, Pavel Fabiani, Viktor Šober, Stane Vidmar, Ivan Bahovec, Venceslav Breznik, Milan Čehnik, Viktor Meden, Ivan Krez in Fran Kamenšek. Večina teh

izvoljenih kandidatov je bila predlagana tudi na drugi listi. Za namestnike so bili izvoljeni g. g.: Fran Klemenč, Dominik Cebin, Janko Baloh, Viljem Laznik, Fr. Kham in Jos. Petelinc. Za člane nadzorstva so bili izvoljeni: Viktor Naglas, Ivan Gregorc in Jurij Verovšek.

Po končanih volitvah so bile sprejete nekatere spremembe pravil. Pri slučajnostih je govoril še g. Železnikar, ki je grajal nekatere nedostatke, ki se kažejo v trgovskem življenju, in g. Florjančič, ki je obširno razpravljalo o gospodarski politiki in predlagal resolucijo, v smislu katere naj gospodarske organizacije ustanovijo gospodarski svet za dravsko banovino in ki zahteva, da se takoj oživotvori državni gospodarski svet.

Po vaši elastični hoji se vidi, da nosite Palma gumaste podpetnike. Vi se ne utrudite tako naglo in varčujete svoje živce kakor tudi svojega bližnjega. Palma gumasti podpetniki so izredno trajni in poceni.

60-letnica staroste Ljubljanskega Sokola Kajzelja

Ljubljana, 4. marca.

Restavracijo v »Zvezdi« je v soboto zvečer napolnila velika družina Ljubljanskega Sokola, da na dostojen način praznuje 60letnico svojega staroste br. Bogomila Kajzelja. Zbrali so se tudi najodličnejši predstavniki Sokolstva in raznih nacionalnih društev, kakor tudi mnogostojni ljubitelji osebni in stanovski tovariši.

Družabni večer je otvoril sam starosta br. Kajzelj, ki je najprej iskreno pozdravil prvega podstarostu SKJ br. Engelberta Gangla, nato načelnika SSKJ br. Ambroziča, starostu Sokola E. br. dr. Šubica kot zastopnika župana dr. Puca, zastopnika Česke občine predsednika g. Vlača, Skruženja in podpredsednika Čermaka, predstavnika JCL ravnatelja Krotto in dr. Steleta, župnega starostu dr. Pipenbacherja, br. Milka Krapeža, župnega tajnika br. Flegarja in staroste in predstavnike drugih ljubljanskih sokolskih društev, prav tako tudi staroste sokolskih društev z Viča, iz št. Vida, iz Most, iz Štepanje vasi in druge. Zatem je v nagovoru poudarjal, da je namen družabnih večerov Ljubljanskega Sokola med drugim poglabljati stike med članstvom, zlasti med starostjo in mlajšo generacijo. Nagovor je zaključil z željo, da bi potekel večer v prijateljski harmoniji.

Družbeni tajnik br. Ahčin je nato podal pregled delovanja br. Kajzelja in razvoj Ljubljanskega Sokola pod njegovim spretnim vodstvom. Iskreno mu je čestital k 60letnici in k 10letnici jubileju, odkar je starosta. Br. Čebular pa mu je v imenu članstva izročil krasno marmornato ploščo z vdelanim velikim bronastim zletnim znakom in napisom: 1874–1934 Ljubljanski Sokol svojemu starosti.

V imenu ženskega prednjaškega zbora in članstva se je čestitkam pridružil sestra Kuharjeva, ki mu je izročila šopek nageljnov.

Nato je izgovoril prvi podstarostu SKJ br. Engelbert Gangl in v zanesnem govoru poveljeval moč in lepoto sokolske ideje in h koncu je pa svojem dolgoletnemu sokolskemu saboru izrekel najprijetnejše čestitke z željo, da bi ukašal še več tako lepih jubilejev in še dolgo tako uspešno starostoval Ljubljanskemu Sokolu.

V imenu župe in vseh sokolskih starost, zbranih na proslavi, je čestital župni starostu br. Pipenbacher, a kot zastopnik ruskih Sokolov pa br. Zeljenzov, ki je Kajzelju tudi izročil krasno spominsko diplomu, s katero ga je ruski Sokol v Ljubljani na svoji seji 21. januarja imenoval za svojega častnega člana. Br. Kajzelj se lahko ponaša, da je prvi častni član Ruskega Sokola v Jugoslaviji. Po bratskem ruskem običaju je nato br. Zeljenzov objel in trikrat poljubil starostu br. Kajzelja.

Za česko obec kakor tudi za obe lukovalni gledališči, ki uživata gostoljubje pod streho Ljubljanskega Sokola, je slavljeno pozdravil in mu čestital k jubileju g. Vlača Skruženja.

Ganjen se je br. starosta zahvalil za izkazane mu simpatije in priznanja. »Danes ste me pa razgalili,« je dejal. V svoji skromnosti je poudarjal, da so bili vsi slavospevi pretirani in da je storil pač samo svojo sokolsko dolžnost. Objubil je pa vsem, da bo tudi v bodoče hodil po zahtevani poti svojih prednikov in v pravcu velike sokolske ideje.

Jubilant je sprejel o priliki svoje proslave brzojavno čestitko od polkovnika Ljube Novakovića, poveljnika topniškega polka v Valjevu, prisrčne pismene pozdrave so pa poslala tudi sokolska društva Draga-Sušak, Gornji grad in Vransko.

Naposled je počastil slavljeno v lepem govoru br. dr. Viktor Murnik, častni starosta Ljubljanskega Sokola.

Zidarji in tesarji so zborovali

Ljubljana, 4. marca.

V Delavski zbornici se je danes dopoldne zbrala na zborovanje narodne Zveze zidarjev in tesarjev tolikšna množica delavstva, kakor ga ta dvorana menda že dolgo ni sprejela vase. Na dnevnem redu je bilo aktualno vprašanje o nadah za letošnje stavbeno sezono, ki se pravkar pričenja, in o nadah, ki jih smejo gradbeni delavci gojiti glede na zaposlitev v tem letu. Zborovanje, ki je poteklo prav živahno, je vodil predsednik Galjot.

V stvarnem in izprnemo poročilu je podal prognozo gradbene delavnosti v tej sezoni občinski svetnik Tavčar. Kakor vse kaže, privatniki še merom ne bodo z kdo ve kakšno podjetnostjo posegli vmes. V letih 1921–1933 se je v Ljubljani zgradilo 1174 hiš s 3267 stanovanji, tako da je stanovanjskim potrebam mesta takorekoč zadosteno, čeprav seveda še zmerom manjka cenovnih stanovanj za malega človeka. Mnogo dragih, komfortnih stanovanj je praznih, gradbeni delavci pa morajo prebivati po šupah in barakah. Urava železničarskega fonda bo letos gradila tri hiše, pri katerih bo našlo posla okrog 100 delavcev, pri regulaciji Ljubljane in pri gradnji bežigradske šole, ki bosta v režijski mestne občine, bo zaposlenih okrog 600–700 delavcev. V najboljšem primeru bo pri vseh privatnih gradbah dobilo dela okrog 700 stavbinec, tako da jih bo v celoti zaposlenih okrog 1400. V času najboljših konjunktur pa je bilo na stavbah po 4000 gradbenih delavcev, tako da jih bo letos ostalo brez posla blizu dve tretjini. — V zadnjem času je izšla uredba o javnih delih, po kateri morata zava in banovina poiskati sredstev za javna dela v večjem obsegu. Državni sklad, v katerem se bodo v smislu te uredbe stekali dohodki iz trošarine na bencin in cement, bo znesel leto za našo banovino 30 milijonov Din, banovinski sklad, ki se bo zbiral iz trošarine na vino in žganje, pa 17 milijonov Din. Toda tudi te vsote še ne zadostajo, da bi vsi gradbeni delavci prišli do svojega dela, in zato bo morala strokovna organizacija skrbeti, da bo na odločujočih mestih dosegla še več javnih del.

Eden izmed velikih zadržkov, da se gradbena podjetnost ne razmahne, pa je tudi dejstvo, da je cement odločno predraga. Medtem ko je cement v dobi najboljših konjunktur veljal 46 uvin po centu, se je od l. 1931 podražil na 58 Din, čeprav znaša lastna tovarniška cena komaj po 18 ali 20 Din. Tako visoke dobičke so si tovarnarji zagotovili z organizacijo kartela, katerega namen je, višati cene proizvodov in nižati delavske mezdje. Zato morajo stavbeni delavci apelirati na vlado za kartelo prepove. Nadaljna njihova nujna zahteva je, da se pospeši sprejem zakona o minimalnih mezdah, ki ga je minister za socialno politiko že objavil. Uskonjena najnižja mezda na seveda ne bo smela znašati kakšne 3 Din ali celo samo 2.50 Din, kakor zdaj plačujejo gradbene delavce ponekod, temveč bo morala zagotoviti človeka dostojen obstanek sezonskemu delavcu, ki mora čez leto prihraniti, da bo preživel sebe in družino čez zimo, ko je brez dela. Nadalje zahtevajo stavbinici, da v bodoče ne sme oblast odobriti nobenega proračuna nobeni javni korporaciji, če ni v njem zagotovljena delavcem zadostna mezda. — Če bodo delavci znali o pravem času na pravem mestu zastaviti te svoje zahteve, bodo brez dvoma našli pravo razumevanje. — Izjavljajo g. Tavčarja so zborovalci ves čas prekinjali z živahnim odobravanjem.

Za njim je — najprej v srbohrvaščini, potem v slovenščini — govoril br. Branko Alujevič, ki je očrtal razmere naših gradbenih delavcev v luči splošnega političnega položaja v državi. Delavci zahtevajo možnost življenjskega obstanka in prav delavci so najboljši nacionalisti, zakaj pravi nacionalist je samo tisti, ki dela za ves narod, ne pa samo za kapital. Dandanes je položaj delavstva po vsem svetu takšen, da morajo države omejevati krizo z zakoni. Poleg zakona o najnižjih mezdah je za sezonske delavce, katerih zaposlitev se po načinu močno razlikuje od zaposlitve drugega delavstva, potreben še poseben zakon, razen tega pa je treba reformirati vso zakonodajo o zaščiti delavstva, ki novim razmeram več ne ustreza. Govornik je ocenil tudi delovanje naših borb za delo ter kot Hrvat in kot nacionalist naglasil potrebo posebnega zakona, ki bi preprečil umazano konkurenco na delovnem trgu, kakršno vršijo pri nas zlasti delavci iz južnih krajev, ki prevzemajo pogostokrat vsako delo za vsako plačilo. Kakor država z vsemi silami skrbi za povzdigo kmečkega stanu, bi morala vso skrb in ljubezen posvetiti tudi delavskemu stanu, ki ga sestavljajo sami zavedni državljani. Zbrano delavstvo je odličnega, priljubljenega govornika nagradilo z viharim aplavzom.

Tretji poročevalec Varske je podčrtal razliko, ki jo mora v kdo opaziti med resnostjo, ki jo kaže delavsko zborovanje da-

nes in zabavno smešnostjo shodov, na katerih so se svoj čas zastopniki vsake vrste nazirali prikladi med seboj. Skeptično je povdnil, da bi mogla socialna zakonodaja dejansko urediti vsa delavska vprašanja. Po zakonu o zaščiti delavcev je določena 50% nagrada za nadurno delo, v Ljubljani pa velja po neki odredbi, da se za nadurno delo plača za nagrado le 25%. Na nazornem primeru je dokazal, kako je kriza prišla po nujnosti razvoja: pred leti je bilo treba 40 delavcev za prenašanje malte na stavbo, danes pa opravlja to delo en sam stroj. Toda p. ljubite stroja morajo iti v splošno korist, treba je skrajšati delovni čas. Glede na zakon o najnižjih mezdah je opozarjal, da je treba vzeti kot osnovo tedensko mezdo, sicer bi bil prav lahko ves zakon v praksi izigran. Odločno je pogrjal, da bi se sredstva iz bednostnega fonda uporabljala tudi za pomoč poplavljenjem, za katere sta banovina in država dolžni poiskati podpore iz drugih virov, in je pozival delavstvo, naj bo v svojem nastopu in v svojih zahtevah enotno in kompaktno, kakor so vsi drugi stanovi v državi.

V razgovoru, ki je sledil, je najprej predsednik Galjot poročal o sklepu delodajalcev, da si mora stavbinski delavec razen klavida nabaviti še celo vrsto drugega orodja sam. Govorniki, ki so se izmed zborovalcev priglasi k besedi, so v drastičnih primerih slikali bedo in težave stavbinskega delavstva in poudarjali, da si morajo delavci pač predvsem sami pomagati. Ko je predsednik zaključil shod, je nekaj sto zborovalcev tiho in dostojno odšlo po Tyrševi in Aleksandrovi cesti, na kateri se je pravkar vršila najvažnejša dopoldanska promenade, pred bansko palačo z željo, da bi g. ban odnosno banska uprava sprejela njihovo deputacijo, ki jo obrazložila njihove težnje. Ker so na nedeljo uradi zaprti, deputacija seveda ni mogla biti sprejeta in delavstvo se je brez incidenta mirno razšlo.

V Spodnji Šiški se je ustanovila podružnica Društva jugoslov. obrtnikov

Ljubljana, 4. marca.

V gostilni »Start šol« v Sp. Šiški se je danes dopoldne vršil ustanovni občni zbor podružnice Društva jugoslov. obrtnikov za dravsko banovino, ki je bil razmeroma dobro obiskan. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. Kristan, o pomenu ustanovitve nove organizacije je pa poročal predsednik centralne g. Lovro Pičman, ki je obenem tudi obravnaval težavni položaj obrtniškega stanu.

Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen g. Franc Kristan, za podpredsednika g. Ivan Rozman, v odbor g. g.: Franc Hudnik, Franc Ložar, Ignac Struna, Josip Prešeren, Albina Krenžarjeva, Vida Novoselova, Jože Zor in Karol Hribenik, v nadzorstvo pa g. g. Franc Zor in Mirko Mišček.

Na zboru je bila sprejeta tudi resolucija na banksko upravo, ki vsebuje med drugim: Obrtniki smo v skrajno slabem položaju. Nekaterim panogam obrtniškega grozi propast. Zato prosimo banksko upravo, da omogoči malemu obrtniku udeleževanje pri vseh javnih dobavah, in to je mogoče: 1.) Ako napravite javne dobave dostopne malemu obrtniku z odpravo potrdil o plačanih davkih, ker mali obrtnik nima dela in čestokrat ne zasluži niti za prehrano svoje družine, zato pa je tembolj potreben zaslužek po javnih delih. 2.) Ako napravite malemu obrtniku dostopne javne dobave z odpravo polaganja kavci. 3.) Ako izplačujete malim obrtnikom pri naročilu vaših del (dobav) predujem v denarju, s katerim bo omogočeno dobaviti obrtnikom material za sprejeto naročilo. 4.) Cenjeni naslov naprošamo za najstrožje postopanje proti šušmarjem, predvsem onim, ki so v državnih in občinskih službah in ki v prostem času vrše doma po nelegalnem potu obrtniška dela na škodo legalnemu obrtniku. 5.) Cenjeni naslov naprošamo za vso pozornost malemu obrtniku pri izterjevanju davkov po eksekucijskem potu. Živimo v času svetovne gospodarske krize, zaradi katere je najbolj prizadet mali obrtnik. Zaradi pomankanja dela ne zasluži niti najskromnejši eksistenčni minimum, zato ne more plačati niti obrestnih davkov. Posledica tega je, da je davčno zarubljen in da se njegovi predmeti, pridobljeni v času konjunktura, ko je obrtnik plačeval vse njegove obvezne davke, prodajajo na javnih dražbah nešteto krat za tako nizko ceno, da so komaj kriti eksekucijski stroški.

Ivan Albreht:

Do kraja...

»Bog daj!« je pozdravil Luka Povšin prvega kmeta, ki ga je srečal, ko se je kakor pijan opietal proti vasi. Od prevelike utrujenosti je bila njegova hoja podobna le še zaganjaljčemu se plavalju človeka, ki se potaplja. Cunje, ki so nekoč pomenile obleko, so porogljivo visele z njega in se pozibavale v jesenskem vetru, ki je ostro božal Lukovo izsušeno telo. Kmet je z lojtrnega voza z nevščevnim pogledom ošinil neznanca, oddravljal ali samo nekaj zamrmral o potepuški nadlegi ter pognal vola:

»Hejs, sivca! Pri nas ni tako časa kakor pri gospodi!«

Z brinjevim bičevnikom je pokazal na Luko, vola sta potegnila, Povšinu pa je bilo, da bi pokleknil in v solzah preklel sebe in svet. Ko so mu misli za trenotek preletele pot zadnjih let, se mu je megililo pred očmi, ko pa je pogledal na vas, je med vsemi hišami videl samo eno. Kakor nekdanj, se na njej tudi nočjo vabljivo kadi iz dimnika. Gospodinja ima zdajle tam polne roke dela, ti sta gospodinja, ki je bila pred nekaj leti, ah, kakor včeraj se mu zdi, še razigrano dekle, brhko dekle, polno ognja, kakor ga je pač imela samo Košmeljeva

va Marjetica. Trdna Košmeljeva kmetija se košati med ponižnejšimi sosedami kakor oblanka gosa med ubožnejšimi znankami. Ne manjka ji ne zemlje ne gozdov in ne živine, le otrok sreča Košmeljevin pri prav privoščila. Pač so oddet devetkrat nesli h krstu, a prav tako je osemkrat stopal zastaven fant z malo belo rakovijo pod pazduho izpod Košmeljeve strehe. Samo Marjetica je ostala živa in zdrava, je rasla in se razcvetela v mladenko, ki je marsikakofantovsko srce noč za nočjo zamenjalo o njej. Zgodilo se je tudi kdaj, da je ob nedeljah pod noč, ko je vino že razgrela mladino, tekla kri zaradi Marjetice, ona pa se je smejala bojevitim snubcem in ljubila Luko, bajtarskega sina, ki ni premogel malone nič drugega kakor zdrave roke in vedro srce, tako mlado in toplo srce, da je fant vriskal in pel, koderkoli je hodil in kar je počel. Ljubila sta se kot mlada srujda, brez misli na jutrišnji dan, brez brige za vse, kar bi utegnilo nemara Marjetičinemu očetu rojiti po glavi. Luko je včasih celo malce zaskrbelo, toda Marjetica se je smejala:

»Kadar pride do tega, se ne bodo ženili oče, ampak se bom možila jaz.«

Mati Košmeljeva je menda prva opazila, da se Povšinov in Marjetica prevet

rada vidita. Luka je tja zahajal v dni in in je delal, kakor da se res peha za svoje in zase, pa ga je Košmeljeva včasih podražila:

»Nikar se toliko ne ženi, Luka, da nas preveč ne razvadiš, potlej nam mlad gosposdar, kadar pride, ne bo nikoli dosti priden.«

Njega je zaskrbelo, a dekle mu je hitro prišlo na pomoč:

»Saj še ne veste, kako bom znala izbrati!«

In je bodreče pogledala Luko, da ga je takoj minila bojazen.

Čas je mineval, po vasi so se predle govorice in oče Košmelj se je odločil, da pošče edinki ženina. Dekle se mu je postavilo po robu in naročilo Luki, naj pride v snubke, toda stari je odšel iz hiše, kakor hitro je videl prihajati Povšinovega, češ:

»Nak, taka bajtarska lakota mi pa že ne bo rezala kruha.«

Tako ni bilo treba nič dosti govorjenja. Luka je stisnil pesti in se molče zaklel, da ne odjenja. Za tem je samo še enkrat govoril z Marjetico, ko sta ponoči na trtu za hišo skrivaj jemala slovo. Prosil jo je, naj skuša strpeti dve, tri leta, da pojde on po svetu. Prisluzi si doto, da se bo lahko meril z vsakim gruntarskim sinom. Dekle naj se nikar

nič ne boji. Pridnim rokam je svet zmeraj odprt in vsega je dovolj zanj, ki si zna poiskati svoj delež. Luka si ga poišče, pa da je tudi zakopan globoko kakor je Triglav postavljen visoko.

Marjetica je jokala in Luka je šel. Zunaj vasi je zavrlaskil iz vse žalosti in ponosa, iz vse bolečine, kar se je je bilo nabralo v njem. Potem je hodil, delal zdaj tu, zdaj tam, šel zopet dalje in dalje in zopet šel. Kakor pa je hodil, se mu je pot zmeraj odpirala dalje in dalje. Nikjer ni našel tistega, zaradi česar je bil šel z doma. Pač je bil svet pridnim rokam odprt, a cena zanje je bila bridko nizka in je Luka zaslužil komaj za sproti. Kakor mu je kdo omenil, da bi kje utegnili biti boljše, je pustil dotedanje delo in šel. Tako je blodil kakor večja za lučjo. Leta so minevala, sila njegove mladosti je pričela ugašati, vse se je nekam gubilo in porazgalo, a Luka je bil iz dneva v dan bolj reven in neboljen. Dekle je doma čakalo, se upiralo in ga v pismih rotilo, naj pride, kakršne je, toda Luka je hotel doseči, po kar je šel. Da bi se zdaj ponizal in potlej nemara celo poslušal očitjanja?! Rajši se zabije v suho skalo.

Slednjč so pisma utihnila, prav tisti čas jih je zmanjkalo, ko Luka nikakor ni mogel najti mira. Iz tovarne, kjer je

delal, ga je trenutni znanec izvalil drugam, v mlado podjetje, ki da sprejema akordne delavce. Tam človek neki lahko zasluži, kolikor ga je volja.

Luka je šel in res zaslužil. Pisal je Marjetici, da se mu je slednjič posebejo zadeti pravo in da je blizu časa, ko bo štosta zopet videla. V odgovoru na to sporočilo je razumel samo eno besedo: Prepozno! — In stroji v tovarni, koraki na ulici, hrup po zakonitih beznicah, nedeljsko petje v cerkvi, kamor je šel in kar je počel, vse mu je z zlokobnim zasmehom ponavljalo to edino hudobno besedo:

Prepozno!

Marjetica je želela, naj ji ne piše več. Sicer bo do smrti mislila nanj, toda zdaj je življenje prelomljeno in morata vsak svojo pot.

Da, življenje je bilo prelomljeno. Luka je čutil, kako je vse omajano. V zakajenih beznicah je pljuval na ponos in na sanje, ki so ga dotlej dvigale. Po vse teden je delal kakor nor, da je ob nedeljah lahko divjal kakor obseden. Kamor je prišel, je bilo vselej dovolj hrupa, veselja in žensk, nazadnje pa še razbitih kozarcev in potolčenih glav. Kadar se je opil, je v njem zadirjal in se sprostil srd, ki je bil sicer utenjen kakor jetnik v verigah. Tedaj se je Lu-

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Železniška nesreča na španskem

Pri trčenju vlakov v bližini Villanueva je naslo smrt enajst potnikov, mnogo pa je bilo ranjenih

Za pomlad

Popoldanska pomladna obleka iz motnega krepca.

Bogastvo v preprostitih izumih

Neki strokovni ameriški časopis navaja več primerov, kako so izumitelji prav preprostiti reči prišli do bogastva. Igrača, ki predstavlja možika, ki sam pleše, je nesla izumitelju 75.000 dolarjev na leto, dokler je bil patent v veljavi. Možak, ki je izumil dirjalce na kolesčkih, je zaslužil nad milijon dolarjev. Radirka na koncu svinčnika je izumitelju nesla 100.000 dol. na leto. Vrvice za čevlje so prinesle 2 in pol milijona. Navadni dežnik je vrjel izumitelju več deset milijonov, in tisti, ki je napravil jekleno pisalno pero, je žel ogromno premoženje. Izumitelj jeklene pločice na čevljih, zlasti otroških je na leto prodal za 143 milijonov dolarjev svojega majhnega izuma.

Danski kralj na Francoskem

Parada francoskega lovškega polka ob priliki obiska danskega kralja

ka lotil, kogar je srečal, tega z besedo, drugega s pestjo, je zabavljaj in udihal navprek, dokler se ni iztrezil na trdih deskah policijskih zaporov.

Kakor po spolzi stmrini je šlo navzdol. Izgubljaj je delo, preden je utegnil poiskati drugega, dokler se ni znašel na cesti in v tolpi med ljudmi, ki so kakor preganjane živali tavali križem in prosili kruha. Bili so vmes siromaki, mučeniki dobe, ki so vse življenje in moč pustili ob strojih ali po rudnikih, da nazadnje niso bili več vredni niti skorje suhega kruha. Ker niso mogli poginiti, so morali na beraško pot. Bili so tudi potepuhi, ki so jim rojenice že v zibelko napovedale, da jim bo delo sardelo, tatovi in rokomavhi, ki so za kožo usmiljenja in ljubezni uganjali hudobije in se rogali popotnim trupinom in sebi in vsemu, kar jih je doletelo. Slednjič so bili otroci, veliki otroci kakor Luka Povšin, ki so se iz kdo ve kakšne nejevolje odtrgali od matere zemlje in zakolovratili po svetu. Ti so bili največji siromaki, ker je živela v njih še nepotvorjena kmetška odkritost in niso bili nikdar kos lovski prejanosti človeka, ki srka smisel za prvi krušni boj že z materinim mlekom.

S tako družino je taval Luka in doživljal vse, česar so bili deležni znani

Ameriška prohibicija in njene posledice drugod

Odpravo prohibicije v Ameriki, t. j. prepovedi alkoholnih pijač, so z velikim veseljem pozdravili tudi na škotskem. Na škotskem Gorenjskem je namreč središče izdelovanja slovite škotske viske (Scotch Whisky). Ker je Amerika pred leti postala suha, t. j. prepovedala izdelovanje in točenje alkoholnih pijač, je bila ta bogata škotska industrija močno prizadeta. Hiral je od leta do leta in 1932 so morali prenehati z izdelovanjem tega žganja, kar se je zgodilo prvokrat v 400 letih, odkar ta industrija obstoji. Samo za evropsko, tudi znatno zmanjšano potrebo so obratovali še štiri destilacije od prejšnjih 94! Ti obrati so skoraj vsi nameščeni po vaseh, kjer je izdelovanje viske edina obrt in so malone vsi moški teh vasi imeli svoj kruh pri njej. V zvezi s tem zastojem so bili zelo udarjeni tudi škotski kmetje, ki so ves svoj ječmen, katerega so zaradi cvetoče obrti pridelovali v veliki meri, prodajali žganjarjem. Ker se je ustavila potrošnja viske, seveda tudi niso več potrebovali sodov in druge posode, kar je zopet vzelo za služek stoterim sodarjem, steklarjem in drugim delavcem. Tako torej odprave ameriške prohibicije niso pozdravili samo Američani, zlasti naši in drugi starejši priseljenici, ampak tudi drugod po svetu.

Ameriške zaloge alkoholnih pijač

Ko je v Ameriki šlo za to, da odpravijo prohibicijo, so bili prijatelji alkoholnih pijač v zadregi, kje naenkrat dobiti toliko pijače za toliko žejnih. Dr. James Doran, prej komisar za prohibicijo, zdaj komisar za industrijski alkohol, jim je razprl vse skrbi. Povedal je, da imajo Američani v svojih zalogah širom dežele 5 milijonov galon (galona = 3,78 l) 17 let stare viske in 10 milijonov galon od enega meseca do štirih let stare viske. Z »vezanjem« te količine, t. j. če bi je 25% pridali drugim lahkim alkoholnim pijačam, destilirani vodi, raznim sokom iz sadja, bi se ta množina zvišala na 50 milijonov galon, kar bi zadostovalo za prve štiri mesece. Poleg tega je ugotovil, da imajo samo v Kaliforniji 12 milijonov galon posušenega grozdja in 8 milijonov galon sladkega grozdja. Druge trtorodne pokrajine ga pa imajo gotovo vsaka po toliko množino.

Otroška igrišča

na newyorških ulicah

»Po tej cesti ne smete voziti! Cesta je za otroke!« S temi besedami mora newyorški stražnik pogosto opominjati voznike, ki hočejo todi voziti. Svar je namreč taka: Če primanjkuje že v majhnih mestih prostora za otroke, si lahko mislimo, koliko bolj se to zgodi v tako ogromnem mestu kakor je New York. Kam naj se otroci zatečejo drugam kakor na ulico? Zaradi ogromnega prometa je seve stvar zelo kočljiva. Američani pa so si znali tudi tu pomagati. Na 483 krajih mesta so določili dele cest in ulic, ki jim pravijo play streets, t. j. ulice za igranje otrok, kjer ne sme od ponedeljka do petka dnevno od pol 13. do 18. ure voziti nobeno vozilo. Te dele ulic so tudi z barvo označili. Ta igrišča držijo v redu po šest mož, občinski uslužbenci, ki so tudi vsakih 14 dni obnavljali barvo. Občina je v zvezi z Društvom za poletna otroška igrišča opremila igrišča z vsemi mogočimi igrami za manjše in večje otroke. Vsako ima tri teniške prostore in drugo. Otroci dobijo ob obične žoge in loparje, razne igre za malčke, volka, karte, dam, šah in razne, pri nas neznane igrice. Mimo vsega tega je Zdravstveni urad oskrbel po eno pršno kopej za vsako teh ulic. Največje skrbi povzroča seve promet. Nadzorniki in stražniki vedno zabeležijo številko vsakega vozila, ki kljub prepovedi vozi tod. V večini primerov so bili krivi samo posvarjeni, kar v Ameriki navadno zadostuje, mnogo pa jih je bilo tudi občutno kaznovanih. Oblastva vedno strogo pazi na pravice otrok. Da so taka zaslišna igrišča res velika potreba, se razvidi iz tega, da jih je lani samo v juliju in avgustu uporabljal do 350.000 otrok dnevno.

Letošnja kopalna moda

Takšne bodo letos Evine hčere v francoskih kopalščih

Tukaj tako, tam drugače

Po Združenih državah potujejo skupno — en katoliški duhovnik, en presbiterijanski duhovnik in en židovski rabinec z namenom, da pospešujejo sporazumevanje in strpnost med katoličani, protestanti in židi. Potujejo pa pod protektoratom Narodne konference kristjanov in židov. V mestu St. Louis je v predmestju Glendale pogorela katoliška cerkev sv. Marije, kraljice miru. Pepel se na pozorišču takorekoč še ni ohladil, ko je pogoreli župnik Collins sklenil pogodbo s sosednim metodističnim župnikom, po kateri bo metodistična cerkev obenem služila katoličanom, dokler si ti ne zgradijo nove.

Kako Amerika časti zaslužne priseljenice

to kaže med drugim primer slovitega poljskega rodoljuba Kazimirja Pulaskiego. Pulaski se je bil umaknil iz nesrečne domovine v Združene države, kjer se je udeležil državljanske vojne med Severom in Jugom kot brigadni general v ameriški revolucionarni vojski. Pri obleganju mesta Savannah je bil v oktobru 1779 smrtno ranjen. Američani so njegov spomin počastili s tem, da so po njem imenovali sedem srezov (county), petnajst mest, trindvajset ulic, štiri avenije, en trg, en park in dva drevoreda.

tar. Luka je nehotel izvedel z doma vse, kar mu je bilo najbolj neljubo. Kotarjev Peter, njegov vrstnik po letih, je dobil Marjetico in se je neki hudo prevzel na Košmeljevem, zdaj pa boja gospodar na rakovo nogo in sta si s starim Košmeljem hudo navzkriž. Peter pije, Marjetico pa tarejo še druge nadloge. Kar je staršem živel otrok premalo, jih ima ona preveč, a Peter jo še po vsakem krstu obdelava z očitki, da prirastek ni njegov. Da je bila vajena tako, ker ni mogla pričakati, kdaj jo duhovnik pred oltarjem vpraša za stran zakonske zveze, ampak se je že prej pajdašila s potepuhi-nemaniči.

Ali naj res gre pogledat tja? Ves neodločen se Luka opleta po cesti, zavije med hiše in se končno zave na Košmeljevem dvorišču. »Dober večer —« Dobro dekle, ki ga popotnik pozdravi, začiva kakor piščanec pred kraguljem in zbeži v vežo, odkoder se čez malo priguglje sključen starka. Luka spozna Košmeljevko, ženska pa se nejevoljno obregne: »Kaj bi radi?«

Da bi rad ostal čez noč — za božji čas, koliko je danes beraškega sveta! In vse sili na kmete. Le kam hočejo, ko kmetski sam nič več nima! Če je mož dovoljen, bo spal v hlevu. Živine je zdaj malo, komaj za pol hleva, na drugi konec mu pa naneso stelje. Zeblo ga ne bo. In kaj malega za pod zobe se bo tudi dobilo.

Mrmraje ga spremi starka v hlev. Otroci pridejo in ga zijajo, on pa se zleknje v steljo in joka brez solz. Ko drobjav s starko odide, vse potihne, celo misli potihnejo v njem. Samo topo utrujenost čuti, dokler ga ne zbode pramen svetlobe. To je gospodinja Marjetica, ki je prišla pogledat po živini. Obraz je izmučen in trdi, nič več dekliški in skoraj nič podoben nekdanjemu, a Luka ga vendar takoj spozna in se ne more premagati.

»Dober večer —« zahrope, da prestrašeni ženski skoraj zdrine svetilka iz rok, vendar začeta kmalu govoriti. Marjetica bi rada vedela, odkod je tujec, kako je kaj po svetu in kam je zdaj namenjen, tujec pa je skop v besedah, skriva obraz in zamolklo pokašljuje. Gospodinja obide strah. Bog ve, danes je vse tako narobe, nemara se v prišlecu skriva celo tolovaj?

Opazno vzame v desno dvazobo gnojno kopačo, z levo pa si sveti kolikor mogoče daleč predse in se previdno bliža tujčevemu ležišču.

Kip cesarice Favstine

(Ljubljanska pripovedka. Piše Steska)
Rimski cesar Mark Avrelij je na pohodu proti Markomanom prišel tudi v Emono. Mesto je težko pričakovalo prihoda rimskih legij, kajti že so bila poddana sovražna krvela vzdrla čez Donavo in pustila se verni Norik in Panonijo. Le krepki sunki rimskega orla bi utegnili naše dežele ohraniti sovražnih napadov. Vzrodošeni pa so bili emonski meščani tudi zavoljo tega, ker sta prišla z vojsko sam cesar in njegova soproga. Mark Avrelij je namreč bil z bog svoje umerjenosti in modrosti zelo priljubljen po vsej rimski državi. Enako so spoštovali cesarjevo soprogo Favstino, hčer prejšnjega vladarja Antonina Pija, ki je bil nad vse človekoljuben vladar in čegar dolgotrajna vlada je bila najsrečnejša doba rimskega imperija. Ni torej čudo, da so v Emoni vladarsko dvojico najsijajneje sprejeli. Po naročilu bogatega duumvira Turija je mladi emonski kipar Peticijs izklesal iz pohorskega marmorja kipa Marka Avrelija in Favstine. Kipa sta bila namenjena za Turijev dvorec ob južnem vzhodu sedanjega Ljubljanskega gradu.

Kipar Peticijs pa ni bil le nadarjen umetnik, bil je tudi zal in prikupljiv človek. Ko ga je bil cesarjev tajnik Celjan Klemen predstavil ljubki, toda strastni Favstini in ga je bila ta prešinila s hrepenčim pogledom, je Peticijs vzplamtel v vroči ljubezni, ki ga je vsega omamila. Pozabil je na svojo mlado ženko, pozabil na svoja dva mala otročka! Da bi bil bliže Favstini, se je pridružil cesarjevemu spremstvu in zapustil Emono. Ni se več vrnil v svojo domovino.

Ko je bila Favstina umrla, njena duša ni našla miru in pokoja. Ni ji bilo več dano, da bi storjene napake popravila in da bi njih posledice vsaj omilila. Kako jo je bolelo, da je bila pogubljena mladega kiparja in gnana od zlih poželenj zanemarila vzgojo svojega sina Komoda, ki je postal ničemu muren in krut vladar!

Za časa preseljevanja narodov tudi Emoni ni bilo priznano. Stari Turijev dvorec je razpadel. Se v XVII. stoletju je stal na tem kraju le skromen senik. Kdo naj bi se bil upal tu hišo postaviti? Strašilo je. Ljudje na Starem trgu so časih ob mraku na lastne oči videli, kako je tuja ženska obupana taval ob seniku, a ko se ji je kak pogumnež približal se je, kakor bi trenil, v zemljo vdrla in zgnila. Nekega dne je pogorel velik del Starega trga in v plamenih gorečega senika se je Ljubljancem zopet prikazala ona ženska. Brumni meščani so sklenili na zakletem prostoru sezidati cerkev na čast sv. Florijana, ki naj bi jih obvaroval požarov in očeval zlih duhov. Pri izkopavanju temeljev so delavci našli na ženski kip. Prepričani so bili, da mora to biti ona čarovnica, ki je strašila ob seniku, ter hoteli s krampi razbiti kip. Stavbenik pa je ob pogledu nanj ostrel, neznan sila ga je vlekla h kipu, — saj je bil stavbenik potomec onega emonskega umetnika, ki je bil ustvaril ta kip, kip cesarice Favstine. Da bi umetnino rešil, je prigovarjal delavcem, naj kip pozneje »zidajo pod blagoslovljenim oltarjem, s čimer bo moč čarovnice za vedno strti. Ponudi pa se je stavbenik priplazil h kipu in ga objel. Drugo jutro so ljudje našli stavbenika mrtvega ob kipu. Groza jih je pretresla, razbili so marmornati spomenik in njega drobce zakopali globoko pod oltarjem, kjer se sedaj počiva.

Se le lani so tam našli tudi kip moške osebe. Domneva se, da je to kip cesarja Marka Avrelija.

Vešča na Barju

(Pripovedka z ljubljanskega barja. Piše Steska)

Bilo je v onih davnih časih, ko je še pleme Ljubijanov bivalo ob bregovih našega barja. Nedaleč od sedanjega Trnovca je bila ena izmed najlepših stavb na koleh. dom starešine Lugorika. Imel je hčer Veljijo, ki je po vsem rodu slovela po svoji lepoti. Marsikak mladenič je bil občudovanjem, a tudi spoštovanjem zrl na brhko črnooko Veljijo, na katero je Lugorik pazil kakor na zenico v očesu. Lugorik in njegovi sinovi so ribarili po Barju, lovili na kopnem medvede, ture in drugo zverjad, a Veljija in njene družice so doma vezle in krasile obleke in pletle košare.

Pa prišli so hudi časi nad Ljubijane. Japodi so prihrumeli v deželo in podjarmili vse svobodne rodove daleč naokrog. Ko je hrabri starešina Lugorik po hudem boju zgubil vse svoje sinove in je padla večina ljubijanskih vojakov, se je moral tudi on ukloniti tuji oblasti, a prišel je hirati. Ni mogel pozabiti ne prejšnje svobode, ko je bil še prvi svobodnega plemena, ne svojih sinov, ki so očetu sličili v junaštvu in v ljubezni do rodu. Veljija pa je v srcu gojila strašen srd proti zmagovalcem, saj niso padli le njeni bratje, padel je tudi njen ženin. Prisegla je grozno osveto. Bolelo jo je, da je njen oče priznal janodsko nadoblast, dasi je s tem obvaroval svoje pleme sužnosti.

Nekega dne je pridrl vitez japonski mladenič v krasnem oklepu in z velikim šlemom k Lugorikovemu domu. Ostrel je,

ko je zagledal lepo Veljijo. Ta pa je ponosno stopala po mostiču in se sploh ni hotela ozirati po tujem vitezju. Pozdravil jo je in vprašal po starešini. Zagledavši mladega vojnika, je Veljija na vse svoje naklepe pozabila, srce jej je zastalo in dozdevalo se ji je, da je zazrla samega solnčnega boga.

Sestala sta se še večkrat. Ko je nekdo ob mraku odhajal, sta se ji ob spominu na bolnjemga rodu polastili grozna mržnja in nepremagljiv črt. Vzkipela je. Saj to je bil eden tistih, ki so bili njenemu rodu v pogubo, ki so bili pobili ženina in brate. Ni mu zrla v sanjavi obraz, poln sreče, zgrabila je za nož in mu ga globoko zadelo v srce. Mladenič se je s krikom zvrnil v vodo, valovi so zapljuskali in se zopet pomirili. Veljijo, ki se je v divjem srdju zgrudila, je prešinila huda bol, ko se je zavedla, kaj je bila storila. Gnana od kesa in žali je zbežala v čolnčku preko Barja.

Ni se več vrnila, pač pa se je ljudem večkrat sredi Barja v temni noči prikazala kot svetilka, ki se in semtertja tavačja vešča, ki ne more najti zaželenega mira. Proti svoji volji je zvedila po njej hrepenče mladeniče v pogrezojočo se mužavo in mahovje, kjer so namesto ljubezni našli bridko smrt. Rod je za rodom prišel v naše kraje in od roda do roda se je ohranil spomin na Veljijo, ki se je zdaj temu, zdaj onemu sredi teme v čarobni luči krasna, a otožna prikazovala in ga vodila v pogin, v močvirje, odkoder ni bilo vrnitve. Odrasla bo njena duša takrat, ko ne bo več Barja.

Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorečici v želodcu, krvnih navali, glavobolu, splošni slabosti, vzemite jutraj na tešče kozarec »Franz Josefovce vode«. Po izkušnjah nabranih na klinikah za notranje bolezni je »Franz Josefovce« grenčica izvanredno dobrodelno odvajalno sredstvo. »Franz Josefovce« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specijalnih trgovinah.

Nekaj gastronomije za smučarje

(Pred pomladanskimi turami v planine.)

Radi ali neradi se bomo morali počasi priprazniti z dejstvom, da se bo sneg po dolinah prejel ali slej poslovi in bo tromež za njim v višje planine. Pomladanski vetrovi so zaveli sem od morja in kar vidno se jim umika bela ploščev vse višje proti vrhovom. Teloh in zvoneč na sončnih straneh že dvigata glavice in kmalu ne bo o snežni odeji, ki je letos tako kmalu in globoko pokrila zemljo, tudi v senci nobenega sledu več.

Zdaj pa je prišel čas za smučarske ture v gore! Zdaj bodo smučarji naložili smuči na ramena, se povzpeli gori v brezmejno kraljestvo planin, kjer je malo pribeljaš in gostoljubnih domov, zdaj se bodo pričeli izlet, za katere je treba večje vztrajnosti in pri katerih je smučar ponekod od jutra do večera navezan sam nase in na svoj nahrbtnik. Pri takšnih izletih se mora vsak smučar, še bolj pa začetnik, ki bo morda leto prvič stopical za ostalimi na svojo odprtino visokopinskih tur, zavedati, da ne gre skozi želodec samo ljubezen, tamveč da je na takšnih turah včasih baš želodec najbolj odločilnega pomena.

Med glavnimi smernicami gastronomije za pomladanskega smučarja bi bilo navesta te-le:

S polnim trebuhom se ne da študirati ne tudi ne hoditi s smučmi na plečih v gore ali smučati proti dolinam. Spomladi čaka najprej vsakogar krajša ali daljša hoja navkreber. Želodec pri tem ne sme biti preveč obložen; najboljši je pred takšnim izletom užiti nekaj redilnih in lahkih prebavljivih jedi, nikakor pa ne mnogo tekočin ali celo alkohola. Kdor greši proti temu načelu, se predvsem silno znoj in kmalu nato še opeka. Izkušeni smučarji pred večjimi turami sploh ne pijejo, jedo pa prav malo in izbrano. Odlično sredstvo zoper žejno so — suhe češnje. Usta in grlo so pri žvečenju zmerom vlažna in tako lahko priporočamo, naj se smučar zakusi s tem okrepilom; ure in ure bo žvečil sadje in pri tem pozabil na glad, žejno in tudi napore. Sploh je dobro, da med hojo ne pije ali pa le neznatne količine čaja ali pa erka s citronovim sokom namočene sladkorja. Močna kava ni priporočljiva.

Stari »gadjec« na smučeh jedo na daljših turah samo malenkosti, ki pa ne smejo biti močno začinjene. Košček grenke čokolade položijo najhitrejši glad, ne obremenjuje želodca, nadomešča potrošene sile ter vrne človeku svežost in vztrajnost. Za daljši odmor med turo je priporočljiv košček kruha s prekaeno slanino ali lahko klobaso; v košah in pod streho si je najbolje privoščiti jajčno jed ali juho z jajcem ali drugo vkuho.

Kdor se ravna po teh nasvetih, je po končani turi res lahko zadovoljen! Ko se vrne v dolino ali prenoči v planinski koči, si privoščijo izdatno večerjo in nato v miru še enkrat oživi spomin: na lepe doživljaje onega dneva. Tura je bila kljub vsem napotom lahka, morda še prelahka! In večerja je tedaj res slastna, pa še časa piva ali vina se pričeje povrh!

»Kam ste namenjeni, pravite?«

Zdaj se tujec vrvava in pogleda Marjetici naravnost v obraz.

»Kam bom namenjen,« se zasmeje z glasom, ki požene gospodinj v vase kri v glavo, »kam bom namenjen?! Ali ne vidiš, da sem prišel do kraja?«

»Luka!« kriknje mlada Košmeljevka, svetilka ji pade iz rok in se zakotali v gnojnico, na stelji zamre smeh in se umakne grgrevemu hropenju, po dvorišču pa se trudi proti hlevu drsajoči korak stare Košmeljeve.

»Mati,« zastoka hči, »pokličite hitro ljudi, da ga preneso v hišo!«

»Koga?«

»Njega —«

»Koga —?«

»Luko —« se duši gospodinj glas v solzah. In medtem ko kliče starka sosedo na pomoč, se pritiplje Marjetica do ležišča na stelji in do človeka, ki tamkaj podrtava.

»Luka —«

»Ti —«

Hlastno jo prime za roko, ona pa ga kakor omotična poljubi na rosnost čelo. Z roko ji še naznači, da je čutil ta poljub, z besedo ne more več.

In sosedje pridejo in preneso v hišo mrtiča.

Sportna nedelja

... brez pravega sporeda

Včerašnja nedelja v sportu ni beležila nobenih večjih dogodkov.

Ljubljana, 4. marca.

Današnja sportna nedelja je glede dogodkov zelo borna. Smučarska sezona — vsaj tekmovalna — je v glavnem pri kraju. Sporti na zelenem polju pa se še niso razmahnili popolnoma in tako je prišlo, da moramo samo kot kronisti zabeležiti nekaj nogometnih srečanj, ki pa tudi niso vzbudila preveč zanimanja. V naslednjem nekaj podrobnosti:

Revija ilirijanskih nogometašev

Rdeči : zeleni 5:3 (3:2)

Zaradi pregleda svojih igralcev, posebno nekaterih novih sil, ki bodo prej ali slej ojačile prvo garnituro belo-zelenih, je Ilirija na svojem starem igrišču aranžirala trening-tekmo dveh izbranih enajstoric. »Zelenim«, med katerimi so bili po večini znanci iz lanskeletnih prvenstvenih nastopov in so menda že po barvi dresa veljali kot favoriti, je postavila nasproti pestro in prav zanimivo enajstoroico »rdečih«. Med slednjimi, ki so končno spravili popolnoma zaslužen zmag, so bile razne pridobitve — deloma že aktivirane, deloma pa še nepriznane — minulihi mesecev. Steber »rdečih« je tvorila četvorica Svetic, Stapar, Jug in Sočan.

Sprva je kazalo, da bodo »rdeči« potegnili krajšo in morali »zelenim« pustiti iniciativno in gole, toda že v drugem delu prvega polčasa, še bolj pa po odmoru, se je vse bolj uveljavljala njihova premoč, večja ambicija in deloma tudi povezanost med posameznimi deli, tako da so bili v obeh polovinah tudi številčno na boljšem. Proti koncu igre je tempo precej popustilo, ker je pač tako, da je nogomet borbeno igra, v kateri brez pravega naslova le ni prave volje med igralci. Seveda je ne glede na to pridivitev popolnoma dosegla svoj namen. Enajstorični sta v posameznih fazah nudili prav lepo, hitro in smiselno igro, v kateri so se z večjo srečo postavljali »rdeči«. Nekateri vrste kajpa še niso pokazale prave skupnosti in nekateri tudi niso bili na višini večine, toda povprečna kvaliteta nastopajočih je brez dvoma tako visoka, da se bo dala iz njih sestaviti močna garnitura za vsakega nasprotnika. Doma pa bo Ilirija sploh težko priti do živega, čim bo razpolagala z vsemi, ki jih je imela danes na travniku.

Obisk tekme je bil prav dober; saj je prišlo to domačo produkcijo ilirijanskih nogometašev, ki se letos radikalno pomlajajo in z vsemi povdarki pripravljajo na sezono, gledat nekaj sto gledalcev. Omeniti je treba, da je bil vstop na igrišče brezplačen, kar je tudi okolnost, ki igra danes pri obisku nogometnih tekem precej važno vlogo. Sodniški posej je izročila Ilirija v lastno rezižo; igro je vodil trener Hafli v splošno zadovoljstvo.

Tekme v korist LNP

V Mariboru

Maribor, 4. marca.

Na igrišču SK Zeleničarja se je danes vršil nogometni turnir v korist podsavezne blaginje, na katerem bi morala po proročanju nastopiti enajstorična Maribora. Rapida, Zeleničarja in Svoboda. Ker pa Rapida še ni dovoljen nastop na javnih tekmah, je okrogli kapetan dr. Planinšek sestavil štiri kombinirane enajstorce, ki so odigrale ta turnir.

Kot prvi par so nastopili

Zeleni : rdeči 4:2 (4:2).

V moštvo rdečih so nastopili igralci Maribora, Rapida in Zeleničarja, zelena pa je bila popolna postava Svobode. Sodil je g. Vesnaver.

V drugi tekmi so se srečali

modri : beli 5:4 (1:2).

Med modrimi so bile zadnje vrste sestavljene iz igralcev Zeleničarja, napad pa iz Maribora in Rapida, beli pa so imeli v napadu Zeleničarje, v obrambi pa večinoma Rapidovce.

Zanimanje za tekme ni bilo veliko.

V Celju

Celje, 4. marca.

Danes popoldne sta se vršili na Glaziji v navzočnosti okoli 500 gledalcev dve tek-

mi za prihodbeni fond LNP. V tekmah so nastopili vsi štirje celjski klubi.

Olimp : Atletik 2:1 (1:1)

Tekma, ki se je pričela ob 14. je prinesla Olimpi zasluzeno zmago. Igra je bila po večini izenačena in dovolj zanimiva. Olimp je imel več od igre; obe moštvi sta pokazali zadovoljivo tehniko. Sodil je g. Oberlinster strogo in objektivno.

Celje : Jugoslavija 8:2 (2:0)

Moštvo Celja je bilo v znatni premoči in je nudilo dobro kombinatorno igro. Jugoslavija je igrala kljub premoči ves čas pošteno. Rezultat ostrega poteka igre. Tekmo je sodil g. Ochs objektivno.

V Kranju

Kranj, 4. marca.

Namesto jeseniškega Bratstva, ki je v zadnjem hipu odpovedalo nastop na tekmi za poškodbeni fond LNP, je vskočil ljubljanski Hermes, ki pa je moral zaradi nepoznega obvestila izpolniti svoje moštvo s tremi igralci Jadrana.

Hermes : Korotan 2:0 (2:0)

Igra je potekala v lahni premoči Hermesa. Rezultat ustreza poteku igre in je zmagaja boljšega moštva tudi zaslužen. Med tekmo je pihal precej močan veter, ki je deloma oviral igralce. Obisk tekme je bil za tukajšnje razmere prav dober.

Tekme za zimski pokal

Jadran : Sloga 2:1 (1:1)

Slovan : Svoboda 3:0 (1:0)

Primorje : Reka 4:0 (2:0)

Mars : Korotan 6:0 (5:0)

Disk : Domžale 1:0 (1:0)

Po današnjih izločilnih tekмах ne bodo več dalje tekmovali Sloga, Svoboda in Korotan.

Ostale nogometne tekme

Zagreb: Sparta : Hašk 1:0 (1:0); Gradjanski : Viktorija 8:1. Pokalni tekmi.

Beograd: Bask : Reprez. 1. razreda 3:1.

Novi Sad: Jugoslavija : Nak 5:2 (2:2).

Subotica: Zak : Sand 5:0 (2:0). Prvenstvene tekme.

Aleksandrija: BSK : Reprez. Egipta 2:2 (2:0) BSK je bil do odmora v premoči, nato pa je popustil, tako da so Egipčani izravnali.

Dunaj: FAC : Sportklub 1:1 (1:0). Admirals : FC Wien 6:2 (2:1). Rapid : WAC 10:0 (3:0). Hakoah : Donau 2:0 (2:0). Austria : Vienna 1:0 (1:0). Libertas : Wacker 4:1 (3:0).

Praga: Sparta : Cechie Karlin 7:2. Slavia : Bohemians 2:0. Kladno : Nachod 2:0. Zidenice : Viktorija (Plzen) 3:2.

Budimpešta: Ferencvaros : »Ulc« 4:0. Ujpest : III. okraj 4:1. Bocska : Kispest 3:1. Hungaria : Nemzeti 6:1. Somogy : Phobus 2:2. FC Szeged : Attila 1:0.

Berlin: Berlin : Stettin 8:3.

Schweinfurth: I. FC Nürnberg : Schweinfurth 4:1.

Milan: Livorno : Ambrosiana 2:1.

Turin: Juventus : Triestina 1:0.

Po svetu

Gledamo statistiko o lanskim mednarodnim srečanjih v nogometu in moramo reči, da smo ž njimi — bolj kot če jo morimo brez ozira na ostale — prav zadovoljni. Italija je na čelu, potem sledi Avstrija, Anglež, Nemci, Čehi, Madžari, nekaj severnih narodov itd. Ob koncu druge tretjine med 26 državami smo Jugoslovenci, kakor pravijo o nas, poleg Rumunov vodilni na Balkanu. V ostalem pa takšna statistika — posebno če jo sestavlja inomec — ne more biti pravo mero za nogometno moč države, ker končno ni obvezna igrati določeno število mednarodnih tekem. Končno, pravim; če kaj zna, jih navadno igra.

Pet igralcev je stalo 300.000 dolarjev! To je celo za ameriške razmere — rekord. Pri nas po Evropi je za vsako vidnejše akapranje velik krík in vik, vsi listi so polni načelnih člankov o pobjavi profesionalizma, v Filadelfiji pa je nekaj »baseballske« klub prodal pet svojih najboljših za prejšnjo navadno vsoto. To je pognalo celo Američanom kri v glavo!

Prav žalostna je na pr. konjunktura za nogometaše na Finskem, kjer prevladuje v prvi vrsti lahka atletika. Zanimiva je

ugotovitev, da je obiskalo lani 55 tisoč — torej najboljših — tekem samo 40.000 plačujočih gledalcev, torej vsako povprečno samo 700 oseb.

Protest brez para so imeli pri holandski nogometni zvezi. V igri med Mariaburgom in Blauw-Witom je napadalec prvih zabil gol, toda po neuređi je istočasno z žogo zletel med drogeve tudi njegov — čevlji. Nasprotniki so vložili protest, čed, da je vratarja smedel drug usnjati komad, ki je hkrati frčal mimo njega. Protestu so ugodili, kar priča, da grede svojim klubom po možnosti na roko.

Finska ni samo dežela tisoč jezer, temveč tudi dežela sporta. Največ pristašev ima tamkaj — kakor smo že rekli — lahka atletika, v kateri so Finci tudi lani dosegli krasne uspehe. V tekih so najmočnejši na srednje in dolge proge, za sprint pa imajo samo 5 tekačev, ki pridejo pod 11 sek. Že na 300 m je teklo pod 2 minuti 20 atletov, med njimi najboljši (Michélssoon) 1:53.3. Na 1500 m jih je tudi dober tucat, ki tečejo manj kot 4 minute, na dolge proge pa so še hušji. Lehtinen ima na 3000 m čas 8:19.5, na 5000 m pa 14:41.4. Tudi na teh dveh progah jih je še cela vrsta (med njimi tudi znani Nurmi), ki vsi prekašajo najboljšo Srednjeevrope. V tekih z zaprekami imajo slične rezultate kot najboljši, v skokih pa so postavili znamke 1.98 in 1.94 oziroma 7.46 m, v troskoku pa 15.09 m. Dobri so dalje v disku, kladivu in kopju, dočim ima v krogli samo tri, ki mečejo preko 15 m. Prav dobri v skokih v višino so tudi Japonci, ki imajo 10 atletov z znamkami nad 1.90 m. Presenetljiv je tudi čas 2:31.10 na maratonski progi, ki ga je dosegel Kuzonoki in je za 26 sekund boljši od olimp. rekorda na tej progi (Zabala).

Na olimpiadi se Nemci precej boje Italijanov. Po lanskim uspehim se najbrže res ne bodo dali odpraviti zlepa. Kar pogledamo: 100 m: Toetti 10.8; 200 m (isti) 21.8; 400 m: Turba 49; 800 m: Beccali 1:50.6; 1500 m (isti) 3:49.5000 m: Cerati 15:11.6. 10 km: Malachina 32:45.6; 110 m z zaprekami: Valle in Facelli 14.8; 400 m z zaprekami: Facelli 53.6; skok v vis: Tommasi 1.915 m; skok v daljino: Tabal 7.28 m; ob palici: Innocenti 3.83; troskok: Guglielmi 14.63 m; disk: Oberweger 46.43 m; krogla: Rella 14.03 m; krogla: Agosti 60.80; kladivo: Vandelli 49.03. — Odlični so tudi njihovi hodači in maratonci.

Anglež si trenutno belijo glavo, ali se bo dal čas na 100 m spraviti pod 10 sekund. Svetovni rekord Paddock je mnenja, da je takšen čas dosegljiv, v okolicih seveda, z bliskovitim startom in še silinešim finišem. Po njegovem je bil Tolan, zadnji olimpijski zmazovalec, atlet teh zmoglosti. Za merjenje teh časov bi morali imeti posebne priprave, ki bi beležile časovne enote do stotink sekunde. Kle pa je meja človeških rekordov, o tem pa je mnenj mnogo in si zelo nasprotujejo.

Norvežani so sicer predvsem znani kot prvotrstal smučarji, so pa lahko zadovoljni tudi z lahkoatletskimi uspehi v pretekli sezoni. Tako so odkrili novega dogoprogasa Brathega, ki jim je na 10 km postregel z novim državnim rekordom (31:40.8). Odlični je tudi tekač preko zaprek Albrechtsen, ki ima na 110 m čas 14.7. V višino je skakalo pet atletov nad 1.90, kopje so vrgli štirje nad 60 m, najboljši — Sunde — je prišel na treningu na 68 m. Veliko veselje je zavladalo v lahkoatletskem taboru zaradi povratka Hoffa med amaterje. Stari mojster v skokih ob palici je sicer takoj osvojil prvinstvo, toda za 1. 1936 najbrže ne bo več dovolj močan. Tudi v troskoku in kladivu imajo prav dobre rezultate.

Japonska plavalna bilanca je najmanj tako bogata kot v ostalih panogah. Najboljši plavalci so lani dosegli 11 novih svetovnih rekordov in plavalni sport se je tudi sicer razširil med vse plasti naroda. Po povratku iz Los Angelesa so sistematično prišli za delo in uspehi so od leta do leta vidnejši. V Berlinu bodo znali že dovolj, da bodo lahko dokazali, kaj zmoro rumeno pleme. Največ uspehov beleži dijak Shozo Makino, ki se ponosa s ponovnimi svetovnimi rekordi na 400, 800 in 1000 m. Rekord na srednji progi mu je odnesel rojak Kitamura, ki se je v ostalem (z 19:08) za 8 desetink sekunde približal baje nedosegljivemu rekordu Šveda Arne Borga. Med damami je bila naj-

uspešnejša Hildeko Majehatta, ki brani nove svetovne rekorde na 300, 400 in 500 metrov. Dober sprinter je Jusa, ki je 100 metrov prosto štirikrat preplaval v 58 sek. in ob začetku sezone tudi krepko majal rekord na 200 m (2:13). Pa še vrsta drugih, tako čudnih imen in tako čudovitih plavčev.

Cross-country Haška v Zagrebu. Na prvem letošnjem cross-countryju Haška na 8 in pol km dolgi progi v Maksimiru je kot moštvo in med posadci zmagala Concordia. Podrobni rezultati so bili naslednji: 1. Sindelar (C) 33:13.8, 2. Stanislav (Maraton) 33:40.6, 3. Gales (C) 34:28.

Kolesarska sekcija ZSK »Hermesa« poziva vse svoje dirkače, da zaradi sklepa zadnje podsavne seje čimprej obnovijo svoje verifikacije. Predložiti jih je s predpisanim zneskom za obnovo pri načelniku sekcije g. Ciglarju (»Spectrum«). Ker se bodo letos dirke začele kmalu in se bo pri teh strogo upoštevala verifikacija dirkačev, naj se članstvo pobriga zanjo o pravem času!

SK Ilirija. Drevi ob 14.19. naj pridejo v klubovo sobo kavarne »Evropa« gg.: major Janc, prof. Ančič, prof. Stepišnik, Baltesar, Osterman, Miklavčič, Pollak, Kušar, Habič, Pfundner, Jurman.

ASK Primorje (centralni odbor). Drevi ob 20. važna seja odbora v klubovem tajništvu.

akvaristove torbe

O ribah, ki se drste v marcu

24. februarja je priročno sv. Matija v deželo. Bržkone nam je hotel pokazati, da zna biti tudi točen, kajti tri leta zaporedno je prihajal z enomesečno zamudo. 24. februarja se je namreč vreme res izpremenilo, postalo je milejšje — znamenje, da je začel sv. Matija z vso resnostjo razbijati led; upajamo, da ga ne bo prevarila zima in se priplazila spet nazaj. Prijetno izpremembo so takoj začutili naše ribice, kajti večina njih je že zapustila svoja zavetišča. Med rastlinami jih utegneš naloviti, kolikor hočeš.

V zadnjem članku smo govorili o ženitovanju ščuke, ki se začne v februarju. Samo dve vrsti naših rib sta si izbrali za svatbo najbolj mrzla meseca v letu, namreč december in januar. Ti vrsti sta postrv in manjši. Vse druge ribice se ženijo kasneje. V marcu na primer si nadejno pestro svatovsko obleko nežna naša redečepstra (Leuciscus rutilus), ki je s svojimi enostrastimi rdečimi plavuti že itak dovolj lepa. Nenasitni ropar sulec, se ne menj več za hrano in roma nulev, v bistre vode s peščenim dnom, da se pobriga za obstanek svojega rodu. Na koncu naj omenimo rodbino najlepših rib naših voda, rodbino ostrizev (Percidae) z izjemo smučca, največje: tolovača med njimi, ki začne svatovanje mesec kasneje. Najlepa domača riba roparica iz imenovanega rodu je pač ostriz ali peršelj (Perca fluviatilis). On ne ljubi močvirnatih jarkov in bajerjev, dasi ga tu in tam vidimo tudi v takih vodah, temveč prebiva najrajši in se najbolje počuti v bistrini, ne prenaogo tekočih rekah in potokih in v bistrini jezerih. V takih vodah žive skoroda vse vrste krapovcev, ki so mu potrebni za prehrano. V postvrsko vodovje se pa ne napoti, kajti za ostriza in za postrv je tam premalo hrane. V vodovju podusta, mrene in platnice je pa zanj vsega v izobilju. Mirno stoji med rastlinami in opazuje okolico. Ko zagleda ribico, smukne z bliskovito naglico za njo in že so jo prijeti tenki ostriz zobci. Če mu pa ribe ne pridejo v bližino, gre sam na lov. Kdo ga ne pozna? Zelenorumen, na hrstu izbočeno, ob straneh pa stisnjeno telo se konča proti repu vretenčasto in je okrašeno s počeznimi pegami, tako da je med rastlinami skoroda neviden. Tik pod velikimi prsnimi plavutmi so trebušne. Tako postavljene plavutni mu lajšajo naglo zaustavljanje. Zelo zabavno je opazovati tako mladičev, ki se, kakor bi jim kdo zapovedoval, zdaj ustavljajo, zdaj spet gibljejo, kar je značilno za ostrize. Seveda ima ostriz mnogo sovražnikov, med katere spada tudi ščuka. Ker pa ima zelo trde bodice na prvi hrbtni plavuti, ga ščuka preji ugobni in potem ga šele požre. Če bi hotela pogoltniti živega, bi ostriz najelji svoje bodice, ki bi se zapile v nebo ščukinega gobca in bi poginili obe ribi.

Samica ostriza skrbi za obstanek rodu s 300.000 ikrami. Čas svatbe sta kakor rečeno marec in april, včasih tudi še maj, kar je pač odvisno od led razbijajočega Matije. Samica ali ikrnica si izbere mesto, kjer leže vejčje, kamenje in druga šara, ali pa stebila vodnih rastlin. Tja ji sledi mlečnik. Oba sta pri svatbi izrazitih barv: po-

sema pege so temne, spodnje plavuti pordeče. Za časa svatbe so ostrizi zelo nepretni, vendar ne v taki meri kakor ščuka, ki se ne menj za nič, ko ji sicer mrzla kri zavre. Ikrnica izpušča z drhtečim telesom jajčeca, ki jih samec takoj plodi. Jajčeca so sluzaste snovi, se drže drugo drugemu in se nam vidijo kakor trak. Kakor mladiči ščuk in postrvi, imajo tudi mladiči ostrizev spetkeha mehurčke s hrano pod trebuhom. Če je vreme lepo ali vsaj toplo, se iz kzer ostrizev v marcu izležejo mladiči v teku aprila. Ker ne presegajo dolžina odraslega ostriza 20 do 30 cm, ga gojimo lahko dve leti v ribogojnici.

Sorodnik ostriza, ki se drsti tudi v marcu in ki živi v večini v doljem taku Save, Morave, Drave in Dunava, je okun (Acerina cernua L.). Okun, ki je podoben ostrizu, je talna riba, hrtni plavuti sta mu zarasli, a trup je posejan s temnimi marčičami in pikami. Dolžina odraslih je 25 cm. Okunov najbližji sorodnik smrček Acerina (Schritzer) s podnatnim gobčkom in s trnom na skrhnih pokrovih, ne zraste preko 20 cm. Čep (Aspro Zingel L.) je tudi podoben. Oči so majhne, trup je pa okrašen z marogami. Zraste do 30 cm. Njegov bratranec upravec (Aspro streber S.) ima zelo tenek vretenčast rep, sicer je pa čepu zelo podoben. Zraste samo do 15 cm.

Ker so vse te ribice po svojem obnašanju zelo zanimive in ker žive po knjigi dr. Munde »Ribe v slovenskih vodah« tudi v rekah v Sloveniji (v Krki, Savi, upravec tudi v Ljubljani), jim je treba posvetiti večjo pozornost zaradi seznavanja z domačo vodno favno in ker so zelo lepe.

O. S.

Občni zbor JNS za dvorski okraj

Ljubljana, 4. marca.

V soboto zvečer je bil občni zbor krajeve organizacije JNS za 9. in 10. volišče dvorskega okraja. Zborovanje je bilo v Pirkovi (Usenikovi) gostilni na Borštnikovem trgu. Prostor so do zadnjega napolnili člani, mnogi so pa morali ostati v stranskih prostorih. Zbora so se udeležili tudi senator dr. Rožič in mnogi občinski svetniki. Zupan dr. Puc je svojo odobnost pismeno opravil ter zagotovil organizaciji svojo naklonjenost.

Zbor je otvoril predsednik inž. Lad. Bevc s pozdravom navzočih; opravil je odobnost ministra in ljubljanskega poslanca dr. Kramerja, ki je zadržan v Beogradu radi proračunske debate v Narodni skupščini. Spominjal se je med letom umrlih dveh članov, katerim so zaklical: Slava! Nato je podal podrobno poročilo o delu, uspehim in važnosti Jugoslovenske nacionalne stranke. Moč in veljava sta se zadnji čas še povečala, ker je njen predsednik tudi predsednik kraljevske vlade in naš poslanec generalni tajnik te najmočnejše politične organizacije, razširjene po vsej Jugoslaviji. Obrazlaval je tudi gospodarski in zunanje-politični položaj. Na koncu je poudarjal, da nas mora prevečati najbolj optimizem za uspeh in končno zmago.

Senator dr. Rožič je natančneje pojasnil delokrog zbornic, Narodne skupščine in senata, in njiju naloge. Dalje je pozival k živahnosti aktivnosti in iniciativnosti v političnem življenju. Le z delom in agilitetjo bomo premagali vse težave ter dočakali lepše čase. Čim tesneje se zato oklenimo JNS in delajmo po njenih intencijah in smerih.

Inž. Pavlin je razpravljaj o brezposelnosti in izpadu zaslužka, o javnih delih, ki so potrebna v naši banovini, s katerimi bi se znatno zmanjšala brezposelnost in v katerem oziru smo bili do zdaj zapostavljeni. Na ta izvajanja je dal senator dr. Rožič krajša pojasnila.

Sledilo je podrobno in vestno tajiško poročilo in poročila posameznih odsekov, ki so bila soglasno odobrena. Takisto je bilo z blaginjskim poročilom.

Nato je izrekel pozdrave odposlanec sreske organizacije g. Parcer. Kakor prejšnji govorniki, tako je žel tudi on obče odobravanje. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen z malimi spremembami stari odbor z inž. Lad. Bevcem na čelu in s polpredsednikom g. Iv. Košakom. Na predlog predsednika se je odposlal pozdravni telegram predsedniku stranke in predsedniku vlade g. Uzunoviču in ministru g. dr. Kramerju ter zahvala za vsa javna dela g. županu dr. Pucu in občinskemu svetu.

Pri slučajnostih je bilo razgovora o rimskem zidu in Rimski cesti; o odpravi prvega in preimenovanju poslednje.

Po štirurnem živahnem zborovanju je zaključil predsednik skupščino ob 24. uri z zahvalo navzočim in s pozivom na podvojeno delo.

Žena v sodobnem svetu

Naše žene manifestirajo za svoje pravice

Ne samo pri nas, temveč po vsem svetu se čuti tendenca, da se kolikor mogoče izločijo žene iz državnih, a tudi zasebnih služb. Konkretni primeri, ki so jih naše žene s sárboj zasledovale, so dali povod, da je sklicala Jugoslovenska ženska zveza v Beogradu konferenco zastopnic ženskih organizacij iz vse države. Konferenca je bila posvečena poklicnemu delu naših žen in je izvenela v mogočno manifestacijo žen za njihovo najprimitivnejšo človeško in državljansko pravico — za pravico do dela. Na konferenci so se zbrale žene iz vseih pokrajin naše države ter utemeljile svoje stališče glede poklicnega dela s vseh vidikov.

Predsednica zveze ga. Petkovičeva je obrazložila razloge, ki so dali povod za konferenco: odpuščanje žen, predvsem poročenih, je pričela Narodna banka; sledila ji je Privilegirana agrarna banka; prometno ministristvo uvaža numerus clausus za žene, in sicer znaša maksimum 30%, a od teh sme biti samo 5% z vseučiliško izobrazbo. Da obstaja ista tendenca tudi v prosvetnem resoru, priča dejstvo, da so bili letos vsi prvi letniki učiteljskih šol za mladino zaprti in da v višjo pedagoško šolo ni bila sprejeta niti ena ženska moč.

Ga. Alojzija Stebičeva, predsednica Albanse ženskih pokretov, je v svojem jedrnatem referatu segla do osnov današnjega stanja, do krize in brezposelnosti in njune posledice — gonje proti poklicnim ženam. Tisti, ki segajo po takih ukrepih za odpravo brezposelnosti, ne poznajo vzrokov krize. Res je, da je gospodarska kriza zajela ves svet, toda občuti se mno-

go bolj v industrijskih državah kakor v agrarnih. Spričo dejstva, da je naša zemlja 80odstotno agrarna, bi morali pri nas manj občutiti krizo, če bi se bolj ozirali na dejanske razmere prebivalstva in njegove potrebe. Pri nas se 9 in pol milijona ljudi peča s kmetijstvom, a naše solstvo ne ustreza dejanskim potrebam prebivalstva. Banovine, kjer obstaja prebivalstvo v pretežni večini iz kmetovalcev, imajo več glavnazij kakor kmetijskih šol, in statistika izkazuje, da je na pravnih fakultetah mnogo več študentov kakor v kmetijskih šolah. Današnji položaj nujno zahteva pregrupacijo solstva, ki je eden prvih pogojev za izboljšanje naših gospodarskih razmer. Tudi osnovno solstvo čaka podviga, saj je po statistiki pol milijona otrok brez pouka. Torej ni nikakega vzroka, da bi se odpustale iz službe žene. Izboljšanje razmer ne bo prinesla redukcija žen, temveč smotrna prosvetna in gospodarska politika.

Delegatka iz Zagreba, profesorica Ostermanova je zajela vprašanje s stališča gospodarsko-pravne vezi med državo in poindcem, ne glede na spol. Kakor ima v vsaki ekonomski zajednici vsak član svoje dolžnosti in svoje pravice, tako mora biti to tudi v državi. Na podlagi tega imajo vsi njeni člani, moški in ženske, nelzpodbitno pravico do življenja in etična naloge oblasti je, da se vsem skušajo ustvariti poveljni življenjski pogoji. Danes nastane vprašanje, kako hoče država izvesti načelo stedenja, ne da bi škodovala življenjskih interesov posameznikov. Kaže, da se hoče rešiti ta važni ekonomski problem na škodo žene, ki je na podlagi strokovne

izobrazbe postala uradnica, učiteljica, profesorica in se je na podlagi sankcioniranih zakonov tudi poročila. A danes se je ta baza nasenkra izpremenila: poročenici ženi se odvzema ena njenih osnovnih pravic, pravica do dela. Ta mera ni niti pravična, niti primerna za prospek države. Vsek delodajalec izbere svoje delojemalce po sposobnosti, ker je od tega odvisna prosperiteta njegovega podjetja. Ta edino pravični princip zahtevamo tudi žene. Če je treba, da se v državi štedi, se ta štednja nikakor ne sme vršiti na škodo žene, v korist manj sposobnih delavcev bodisi moških ali ženskih. Mnogo zakonov je zgrajenih na podlagi skupnega zaslužka in nevarnost je, da bodo iz nepravilnega reševanja brezposelnosti nastali hušji problemi.

Govorile so še delegatke iz Ljubljane, Sarajeva, Skoplja, Beograda in drugih mest. Protestirale so zlasti proti dejstvu, da se uprizarja največja gonja predvsem proti ženam v tako zvanih duševnih poklicih, da se ta kruhovorska gonja zavija v ideološke fraze, čed: žena naj se povrne k svoji prirodni nalogi k materinstvu in v družino, kajti družabne osnove se majoje, ker je razrvana družina; a družina je razrvana, ker se ji je odtujila žena — mati. Ti, ki to trdijo, ne pomislijo, da mora odgovoriti ta logika sociološkega analize, da se pri vprašanju: zakaj? Značilno za to gonjo je dejstvo, da se nikdar nihče teh ljudi ni razburjal nad tem, da žene nize družabne plasti opravljajo najhušja dela kot snafike, dinnarice, da se njihov organizem zastruplja po tovarnah, da splavljajo pod težkimi bremen, da postajajo sterilne. Ali družine teh žen niso prav tako celice naroda, družbe, države? Zakaj se tisti, ki se jim zdi dvojno zaslužkarstvo moža in žene korupcija, ne obrnejo proti praviim večkratnim zaslužkarjem? Prepričane smo, če bi se odpravili vsa protelkaja, vse resnično dvojno in večkratno zaslužkarstvo,

TEDEN DNI FILMA

Carica Katarina v filmu

O slavni ruski carici Katarini vemo, da je bila močena in pametna vladarica, ki je znala upraviteljati svojo ogromno državo kakor redkokateri vladar. Njeno življenje je že od nekdaj mikalo filmske producente. Dajalo jim je snov za razkošne filme, ki so povsod dosegli mnogo uspeha.

V produkciji Aleksandra Korde je bil v zadnjem času izdelan film, ki ima za vsebino Katarinino življenje. Film je izdelan z vsimi detajli razkošja ruskih dvorov. Glavno vlogo v tem veličastnem filmu igra Elizabeta Bergnerjeva. O Bergnerjevi menda ni treba posebej naglašati, da je to vloga rešila, kakor jo je treba. Njen partner Douglas Fairbanks ml. igra vilenega kneza Petra, poznejšega cara vseh Rusov.

Film nam podaja življenje te velike žene od njenega prihoda na ruski dvor do one dobe, ko si je zazelela, da bi imela cara Petra spet pri sebi. Narod je vzljubil to veliko ženo. Hoteli so zrušiti Petra s prestola in postaviti nanj Katarino. Prišlo je do tega in narod je oklical Katarino za carico in jih dal pridevek Katarina Velika. Arhitekturo za to delo je vodil Vincent Korda, znano po svojem razkošju v gradnjah. Vsi njegovi filmi imajo nekaj grandioznega in monumentalnega. Glasbo je komponiral Ernst Toch. Režijo je vodil Paul Czinner.

„SOS, ledena gora“

Vodjo polarne ekspedicije dr. Johannesa Krafta dolžijo, da je zapustil polarno ekspedicijo ter s tem zagrešil, da je profesor Lorenz ostal sam med ledom in snegom Polarnega morja. Dr. Kraft pa ne more dokazati, da je profesor Lorenz neke noči sam zapustil šator z namenom, da sam preišče še neznane kraje Grönlanda. Da se opere očitkov, podvzame novo ekspedicijo. Rešiti hoče tovariša in njegove zapiske. V tej ekspediciji sodelujejo ameriški polarni raziskovalec Dragan, fizik dr. Matuschek in kuhar Kummel.

upnega kilcanja na pomoč slučajno vjame neki radijski amater klic SOS ter alarmira vse postaje.

Žena profesorja Lorenza, Hela, učenka znanega polarnega letalca Udet, prihrli s svojim avionom na pomoč. Ona ne vidi dr. Krafta. Letala je nad njim in videla ledeno goro, na kateri čakajo lačni in premraženi ljudje na rešitev. Med spuščanjem pade avion v vodo in zdaj je tudi Hela med tistimi nesrečniki, ki čakajo na rešitev.

Na ledeniku nastanejo grozni dnevi. Dr. Matuschek poizkusi priti do hrane. Hotel je s kopjem ubiti severnega medveda, a pri tem je postal sam plen zveri. Dragan od lakote znori in hoče ubiti dr. Kraftovega psa Nikinaka. Pri tem usmrti kuharja Kummela. Ko je hotel napasti tudi profesorja Lorenza in Hela, je narava posegla v to grozno tragedijo. Ledeni gora se je prelomila in pokopala pod seboj Dragana. Na ledeniku ostaneta sama profesor Lorenz in njegova žena Hela. Na drugi strani gore stoji dr. Kraft, ki se mu je po dolgem in mučnem naporu posrečilo preplaviti fjord.

Narava se je umirila. Znameniti se zasliši brnenje motorja. Udet, zadeneti polarni letalec, pride na pomoč ponesrečenemu.

Glavne osebe v filmu so: Leni Riefenstahlova kot Hela. Profesorja Lorenza igra Gustav Diesel, dr. Krafta Sepp Rist, a Walterju Rimlu je zaupana vloga kuharja Kummela. Delo samo nam pokaže napore takih ekspedicij, o katerih smo posebno zadnja leta mnogo slišali. Še nam je v spominu strašna tragedija, ki jo je doživel italijanski general Nobile. Smrt Amundsenja je pretresla ves svet. Byrdova ekspedicija je tudi znana.

Film »SOS« je gigantsko delo filmske umetnosti. Snemali so ga na Grönlandu. V filmu sodelujejo tudi Eskimi. To je do sedaj največje filmsko delo, ki je bilo snemano v tem predelu sveta; zato je tudi prava epopeja narave.

Filmski drobiž

Nov film Klepura je dobil svoje ime. Imenuje se »Valček pod zvezdami«.

Nora Gregorjeva, pri nas znana filmska igralka, nastopa v Parizu v »Dami s kamelijami«.

Conrad Veldt, znan nemški karakterist igralka, je dobil ponudbo za angažman v Hollywoodu.

Margiti Symovi je poverjena glavna vloga v filmu »Ciganska kri«.

Claire Fuchs-Kaufmannova je nositeljica glavne vloge v Fröhlichovem filmu »Pravljica o pomladi«.

S. Cumnius dokončuje svoj film, ki se zanekrat imenuje »Revolucija ali Vulkan«.

Podaja nam politično in gospodarsko grupacijo Evrope.

Film »Revolucija mladosti«, režiran od Cecil B. de Mileja, znanega po filmu »V znamenju križa«, je filmska cenzura prepovedala. Baje je mislil proces v tem filmu nemoralen. Ta film namreč predstavlja boj mladine proti gangsterjem. Čudni pojmi o morali!

»Suzana, samo ne kloni!« se imenuje nova filmska satira, ki jo zdaj snemajo v režiji Cserepyja. Delo se nanaša na roman Petra Hagena. Glavni igralci v tem filmu so Jessie Vihrog, Hans Adalbert von Schlettow, Veit Harlan in Eugen Rex.

Jenny Jugo in Paul Hörbiger sta angažirana za film »Nocoy pri menic«.

Emil Jannings vrtil nov film, ki ima začasni naslov »Zelezni Gustav«.

Ruska filmska produkcija je postavila na trg nekaj zelo uspešnih filmov. Med njimi prednjači satira na stare čase. Znani so posebno »Tajinstveni poročnik iz dobe cara Pavla I.«, »Petrografske noči« po motivih Dostojevskega, »Vihar« po klasičnem delu ruskega pisatelja Ostrovskega, »Gospodar Golovljač«, o katerem gre glas, da je eno najboljših del filmske umetnosti, muzikalna komedija »Pastir Kostja«, ruska rapsodija »Pesem stepe«, opereta »Ruski slavček« in »Junak Kavkaz«. Te filme bomo imeli priliko videti v sezoni 1934-35. Filmi so že gotovi, niso pa še prišli na jugoslovensko filmsko tržišče.

kaže primer: Če gre mož zvečer v družbo ali na zabavo, žena ne sme leči, ampak mora čakati in si čas krajsati z ročnim delom ali berivom. Tudi vsi ženski posli morajo čuti in mirno čakati na gospodovo vrnitev. Ko žena čuje v veži mežavne stopinje, mu mora takoj na prag hiteti naproti ter ga prijazno pozdraviti in povesti v hišo.

Če bi pa mož privedel gejšo domov, nikakor ne sme žena pokazati nejevolje, ampak mora gejšo prijazno sprejeti, ji s slašticami in čajem postreči in jo zabavati, čeprav ji srce poka. Tudi v tem strašnem primeru se mora zavedati, da nima svoje volje in da je sužnja pri možu.

Se en primer: Za novo leto nese gejšo obiskovalcem darove. Če pride taka gejša v hišo k ženi, jo mora ta lepo sprejeti in ji postreči. Gejša ji izroči majhen dar, voščilo novo leto, se zahvali, da je moža tolikokrat pustila k njej in jo še prosi za enako prijaznost v novem letu. Ta navada velja še danes.

Cenjene čitateljice, ali bi vam bilo mogoče ohraniti pri tem mirno kri in gejšo lepo sprejeti ter pogostiti? Japonka mora to mirno prenašati. Seveda le one Japonke, ki Evropo še niso videli. Zato pa vse ženske gibanje na Japonskem stremi za tem, da se najprej to tudi za Japonko veliko ponažanje odpravi.

Prej je Japonke lahko imele več žen. Pred sedmimi leti pa je postava to prepovedala in država zahteva zakon z eno ženo. Zaradi številnih zakonskih ločitvev se japonke dežela imenuje druga Amerika. Toda ločitve so le v srednjih slojih. Visoki sloji si z ločitvijo nočejo umazati dobrega imena.

Sicer pa je žena možu čisto podrejena. Vsaka Japonka gleda v možu svojega nemejenega gospodarja in vladarja, ki mu mora biti slepo vdana. Zato jo že v mladosti tako vzgoje. Ko nevesta odhaja iz domače hiše, ji oče pokloni majhen nož, tako zvani nož za harakiri, in jo resno poči, da je odslej čisto moževa last in preide v njegovo rodovino. Od moža proč in nazaj k staršem ne more več in tudi ne sme, pa če bi prišla še v tako težaven položaj. Če drugače izhoda nima, naj jo iz tega obupnega stanja reši nož za harakiri.

Domače hiše in staršev ne sme več obiskati brez dovoljenja tašče, če živi v njeni hiši. Tak obisk pa sme biti le prav krutek. Žena je nasproti možu popolna sužnja, ki jo ima le za delo, pokornost in zabavo. Vse njeno življenje sta pokorna služba in vdanost brez lastne volje.

Če postane vdova, se sme z dovoljenjem staršev ali sorodnikov še enkrat omožiti, toda tega ne vidijo radi.

V splošnem je Japonka po evropskem vzorcu prav mnogostransko naobrazena. Analphabetov je najti le med prav stari ljudmi, ker je na Japonskem kakor pri nas že dolga leta šolski pouk obvezen. Japonke kažejo mnogo smisla in ljubezni do študija in so po večini prav nadarjene. Za njihovo izobrazbo skrbijo: otroški vrtci, osnovne šole, meščanske, srednje in visoke šole, zavodi za izobrazbo babic in oskrbnih sester in za gojitev ženske higijene in učilnice za duhovnice. Omembe vredne so tudi šole za princeze. Tu sta posebno važni nega in okrepitev telesa. Telovadnica je opremljena najmoderneje. Vsaka študentka ima svojo toaletno sobo in svojo kopalnico. Japonke princeze se odgajajo zlasti za dobre in zdrave matere.

Vsako večje mesto Japonske ima tudi svojo šolo za sužnjice. Njen učni načrt ne obsega samo pouka v hišnih in gospodinskih poslih in ročnih delih, marveč tudi zemljepis, zgodovino, računstvo in slovetvo. Šola nudi dekletom tudi socialno zaščito in pomoč.

Japonke delujejo v raznih poklicih. Tako so učiteljice osnovnih šol, profesorice, učiteljice glasbe in petja, odvnetice, zdravnice, učiteljice cvetličnih in čajnih ceremonij, uradnice, voditeljice trgovin in drugo.

Na Japonskem je od l. 1925. uvedena aktivna ženska volilna pravica. To se pravi, da žene smejo voliti moške v državne in občinske zbornice, same pa ne morejo biti izvoljene. Veliko je že število žensk, ki se z vso odločnostjo upirajo duševnemu in telesnemu suženstvu, toda starih tradicij in okorelih nazorov sebičnih moških in tudi mnogih zaostalih žen ni tako lahko premagati. Do končne zmage bo pač še mnogo truda in bojev. Za enakopravnost in socialno zaščito žen se zavzemajo mnoga ženska društva, ki tudi zahtevajo odpravo čajnic z gejšami.

Najvažnejša je ženska organizacija Senen-Da. Odbor obstoja je in najuglednejši moških in ženskih pedagogov ter izdaja mesečnik poljudno znanstvene in vzgojne vsebine. Obravnava pa tudi vsa tekoča dneva vprašanja. Društvo ima po vsej Japonski okoli 3639 podružnic in 1.300.000 članic.

Položaj nezakonske matere je država pred 6 leti uredila po evropskem vzorcu. Nezakonska mati uživa zaščito po zakonih in nezakonski oče je primoran plačevati alimente za otroke.

V javnem življenju se je ugled žene že dokaj dvignil. Prej se Japonke niso smele udeleževati nikakih javnih uradnih prireditvev. Pred šestimi leti pa je ministrski predsednik prvokrat povabil tudi žene ministrov in drugih dostojanstvenikov na uradno zabavo. Dvorski prireditvev pa so se tudi že prej smele udeleževati najvišje japonske aristokratke.

Japonke imajo že mnogo let več ženskih listov, ki prinašajo članke o gospodinjstvu, modi, odgoji, higieni, telesni kulturi in navodila za pravilno zakonsko življenje. Članke v te liste pišejo številni učenci, profesorji, zdravniki in zdravnice. Vsak list ima svojo posvetovalnico. Ki odgovarja na stavljena vprašanja.

Na raznih tujinskih vseučiliščih že dolga leta študirajo mnoge Japonke, največ v Ameriki in na Angliškem. Za svoj študij si izbirajo najrazličnejšo medicino, filozofijo, slikarstvo in glasbo.

Prva žena, ki si je pridobila svojo izobrazbo v tujini, je bila gospa Atomi, ravnateljica šole za princeze. Umrla je pred štirimi leti kot 89-letna starica.

V Ameriki so pred 54 leti na izrecno željo japonskega cesarja študirale tri Japonke z imeni Sutamatsu, Tsuda in Urifa. Pomeje pa se gospe Atomi in Nivata. Vse so si pridobile naslove profesorice. Ko so se vrstile na Japonsko, so hotele japonsko ženskost dovesti do pravega prevrata. Toda oblastva so jih kratkotalo zaprla v ječo. A ta ostril nastop ni zajel njihovega zapovednega dela. Dale so pobudo za ženski pokret, ki so ga vrnile se iz ječe pač bolj skrivaj nadaljevale. Uspeh je že velik.

Po vsej Japonski je danes okoli 2000 zdravnic. Prvi sta jim krčili pot pred 52 leti mladi Takahashi in Ogino. Ko sta za prošili ministarstvo notranjih del, da bi smeli izvajati svoj poklic, ju je oblastvo kratkotrajno odbilo. Ostali sta 3 dni in 3 noči v ministriji prednji sobi in sta naselile dosegli svoj smoter, da sta smeli zdraviti. Toda bolnikov ni bilo k njima; ljudje jima niso zaupali. Odpotovali sta v Berlin, kjer sta hoteli izpolniti svoje študije, a v tistih dneh tudi v Berlinu niso žene imele dostopa do medicinskih študij. Odlučili Japonki sta grozili, da napravit na dvorišču univerze harakiri in sta tako izsilili dovoljenje, da sta smeli kot izredni slušateljci nadaljevati študije.

Japonske slave žene še drugo desetletje vsakega 6. marca na cesarčin rojstni dan svoj materinski praznik. Cesarico smatrajo za mater vsega naroda. Ženska društva se zlasti trudijo, da odpravijo suženstvo gejš. Doslej so dosegle Japonke vsaj toliko, da starši ne smejo prodajati svojih hčera v čajnice, dokler te ne dosežejo 16. leta.

Se nekaj zanimivih običajev! Pred kakimi tridesetimi leti je obstajala na Japonskem navada, da so se ženske takoj po poroki morale zobe prebarvati s črnim lakom kot viden znak poročene žene. To oarvo so si morale s čopičem po pol ure mazati na zobe. Ta lak obstoja iz raznih zmesi črnega laka, železa in drugih sestavin in je tako oster, da zatečejo ustnice. Istotako so si morale obrvi čisto obriti. S tako popačenim obrazom so morale potem hoditi po svetu.

Ženske s pobarvanimi zobmi in obrtimi obrvi se še danes dobe med stari ljudmi, posebno na kmetih. Ta popačen izraz obraza naj jim bo v opomin, da svojim možem ne smejo postati nezveste, druge može pa s tem odvračajo.

Omožena ženska svojega moža ne sme tikati, temveč ga mora vedno vikati in nazivati z »gospod soproga«, medtem ko mož svojo ženo vedno tika. Istotako mora sestra svojemu bratu vedno reči »gospod brate«, a brat jo tika.

Za primer, kako se cenil na Japonskem možko bitje: Že ko se narodil dete možkega spola, se mu izkaže največja pozornost. V sobi, kjer spi možko dete, ne smejo ženske nikdar hoditi mimo glave deteta, temveč samo mimo nog, ker bi s hojo mimo glave dete onečastile, kajti ne ve se še, kaj lahko iz te majhne možke glave postane, morda velik in slaven mož.

Japonska mati mora tudi svoji materinski ljubezni naložiti hudo zatajevanje. Če ji pade sin v vojni, si te smrti ne sme vzeti k srcu, bolje rečeno, ne sme svoje žalosti kazati na zunaj, temveč se mora delati veselo in si šteti v veliko čast, da ji je sin umrl za domovino. K smrti sina na bojišču se nikdar ne izreče sožalje, temveč se materi vedno čestita, da je rodila sina, ki je imel čast, dati svoje mlado življenje na oltar svoje domovine.

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvetjem in raznobirnimi lampiončki iz papirja ali svile. Tem lutkam na čast se pripravijo fine jedi in slaščice, ki jih pojedjo prijateljice in znanke družine, ki se gostijo po 1 do 2 dni.

Postanek tega praznika je zanimiv: Pred več 100 leti je bil na cesarskem dvoru običaj, da so si dvorne dame naredile lutke iz papirja. V trebuhe teh lutk so dale majhne listke, na katere so napisale svoja imena, starost, razne bolezni in druge reči, ki bi se jih rade obranile. Seveda so dvorne dame naredile tudi lutke, ki so bile namerjene za cesarja in cesarico. Potem so te lutke vrgle v reko in verjele, da so s tem odgnale od sebe in od cesarjeve rodovine vse bolezni, nesreče in neprijetnosti.

Ajka

Žena mora vedno že pred možem vstajati, a služinčadjo pripraviti zajtrk in mu ga servirati že čisto sfrizirana in našminhana, ker se nenašminkana žena ne sme prikazati pred svojega moža. Šminkanje je na Japonskem že zelo staro. Japonke so se šmincale, kolikor se za zgodovinsko ugotoviti, že 300 let pred Kristom. Te navade so se Japonke navzele od Kitajk. Frizura Japonke mora trajati najmanj dva do tri dni. Zato si Japonke lase mazaže z lasnim oljem, ki dela lase prožne in frizuro trajnejšo.

Starost Japonke se lahko že spozna na zunan, in sicer po vzorcu obleke in po frizuri. Dekleta nosijo kimono z dolgimi rokavi in velikimi vzorci, medtem ko imajo starejši Japonke obleke bolj mirne barve, ožjih vzorcev in krajših visečih rokavov.

Poljubljanje je na Japonskem nepoznano. Istotako se pri medsebojnem pozdravljanju ne podajo roke, temveč se samo priklonijo.

Tretjega marca vsakega leta praznujejo japonske žene s svojimi hčerkami praznik lutk, ki traja 1 do 2 dni. Vsaka družina priredi svojim lutkam, ki so največ iz ilovice, zdaj tudi že iz voska, cele pojedine. Lutke se razvrstijo na posebne police, ki so pokrite z rdečimi preprogami, okrašene s črešnjim cvet